

וטהר לבנו

חידושים וחיזוקים

חיי שרה

נחרם ע"י ידידי כאחי
ושותפי לספרי ועלוני "וטהר לבנו"
חנן בן שמחה הי"ו
לבריאות איתנה ואריכות ימים ושנים טובות
ולהצלחת עם ישראל
ושנוכה להשבת השבויים ולהחזרת השלום על מקומו
בשלווה ובהתעלות רוחנית בארץ הקודש
ונזכה בקרוב לגאולה השלמה אמן.

ד"ר אהרן קרן ז"ל מנכ"ל אגודת ישראל
אני מאמין שכל שבווע שהדפסת הספר מתעכב זה משמים,
ובנתיים בס"ד נוספים חידושים לספרים, אבל תפילתי שכבר שאזכה להדפיסם ולחלקם בישראל.
יוחנן ריינר 0527120333 106855@gmail.com

< העלון מחולק חינם – בשמחה מיועד לקחת לבית ללא תשלום >

זכה נא והשתתף בהדפסת מהדורה חדשה של ספרי "וטהר לבנו"
שמרן שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל העיד
הספר "מעורר מאוד"

ליראת שמים, למידות טובות, וללימוד תורה

ומן שר התורה, בקבלתו הספרים שר כמה פעמים בהתלהבות:
"וטהר לבנו בחורתיך ודבק לבנו במצוותיך ויחד לבנו לאהבה ולידיאה את שמך"
נוסח שלא נמצא בסידורי התפילה ובמקורות

וטהר לבנו - 7 כרכים לחיזוק וזיכוי הרבים (2/7 כרכים נתרמו)
לתרומה והנצחות, ולדמי קדימה כ 170 ₪ לסט, אנא פנו :

יוחנן ריינר 0527120333 106855@gmail.com

אני מאמין שכל שבווע שהדפסת הספר מתעכב זה משמים,
ובנתיים בס"ד נוספים חידושים לספרים, אבל תפילתי שכבר שאזכה להדפיסם ולחלקם בישראל.

חודו לה' הושלם כל ה2000 העמודים של החידושים שמשלימים את 7 הכרכים.

כך יחיה בס"ד בכל כרך 400 עמודים

כרך בראשית + מועדים נחרמו - חסר כרך שמות - ויקרא - במדבר - דברים - הגדה של פסח

וזהר לבנו - חיי שרה

חיי שרה – הרי מיתת שרה כתובה כאן??

3 שנים מיד אחר העקידה, ולכן נפטרה לטובתה, כי מיד בעלותה השמימה פגשה את יצחק בגן עדן ושמחה עמו ע"פ מדרש שכל טוב כ"ב. וכפי שכתוב בפרקי דר' אליעזר: ר' יהודה אומר כיון שהגיע החרב על צווארו פרח ויצאה נפשו של יצחק, וכשנאמר לאברהם "אל תשלח ידך" חזרה נפשו לגופו.

ובפרט שיש דעות בעלי התוספות והחזקוני בשם מדרש הגדול, שנטמן 3 שנים בגן עדן, ושם התענגה שרה עם בנה הקדוש 3 שנים, וזה אכן "חיי שרה" ולא מות שרה, שאכן ממעשה טוב של העקידה לא יצא רע, ושלוחי מצוה אינם ניוזקים, ולפטירה שכזו קוראים בשם חיים ולא מוות. **כי לפגוש בגן עדן את הבן יקיר העולה תמימה!! אין חיים טובים מאלו**, וזה ממש "חיי שרה". וזה גם ממש מסביר מה היה הצורך של יצחק להיות למעלה בגן עדן בחייו, כדי שהוא ישמח עם אמו הצדקת והיא תשמח בו.

ללמדנו, שנחת אמינית זה לא בן עסקן ובן עשיר ובן מצחיק ועליו!! אלא בן צדיק וירא שמים!!! בן שהוא בן עולם הבא, בן שמזכה את הוריו לחיי נצח בגן עדן, ולכן נחנך את ילדינו בחינוך טהור ונראה להם דוגמא אישית חיובית וקדושה, וככה נזכה לדורות ישרים מבורכים, ולזכות לנחת יהודית מכל יוצאי חלצינו אמן ואמן

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים"

ליבה, אבל כשאמרו לה שהיא הפכה להיות מלכה על 127 מדינות, המספר הזה כביכול צלצל לה בראש, וקלטה שבעצם המספר הזה כבר קיים!! והבינה שזה לא מקרה!!! שהרי שרה חיה 127 שנים, ועל שרה נכתב "חיי שרה", כי מסרה את חייה להקמת עם ישראל, וזה חיזק אותה, שהיא לא אבודה!! ושזכות שרה אמנו מלווה אותה, אבל רק בתנאי שאכן תצליח להציל את עם ישראל, כי זה כביכול המטרה המשותפת שלה עם שרה.

ובזכות האמא הגדולה שרה אמנו שהפיצה תורה ואמונה בכל מקום שהייתה, והקימה את עם ישראל במסירות נפש וכפי שיורחב בהמשך, זכה עם ישראל שאסתר המלכה קיבלה כוח מלכות על כל העולם, וכך היא השפיעה משליטתה גם ברוחניות על כל ה-127 מדינות (שהן כל העולם מהודו ועד כוש), וכפי שכתוב במדרש הגדול שכל שנה של צדקות של שרה השפיעה מלכות של מדינה אחת עבור אסתר. ולכן עד לימינו תהיה בכל מקום אפשרות להקים מקום תורה, ויוכל כל יהודי בכל מקום בעולם מ"הודו ועד כוש" להתחזק ולהתקרב לבורא עולם, "לבל ידח ממנו נידח", וכ"ש אנחנו שבתוך עמנו או יושבים לא נידחה חלילה.

ללמדנו, שגם אנחנו במקום להתיימש ממצבים הנראים לנו "אבדון", נחפש את האור שבקצה המנהרה, ואת ההסתרה שבתוך ההסתרה, כי כבר אבותינו הקדושים הטמינו כוחות מיוחדים לכל מצב קשה, ואבותינו טמנו לנו שם שערי הצלחה, שערי תקווה, שערי התעלות ובנייה מתוך השפל, כמו שכתוב "התנערי מעפר קומי" וכן כתוב "מאשפות ירים אביון", וזכור נזכור "אבן מאסו הבונים הייתה לראש פינה", רק חזק חזק ונתחזק, לעולם אל יאוש, רק תקווה חזק ואמץ וקווה אל ה'.

ויבא אברהם לספד לשרה ולבנתה

וכשהגיע למערת אברהם אבינו, ראה שם את אליעזר עבד אברהם, וכשרצה להיכנס למערה, ראהו אליעזר ואמר לו שאברהם ושרה עסוקים, אמר לו רב בנאה שאל מהם רשות שאכנס, ואכן אברהם אישר לו להיכנס, וכשכנס ראה את אברהם במצב ששרה בודקת לו לכלוך מהשערות!!!

וזה מאוד מוזר, והפלא עצום, הרי אנו מדברים על האבות הקדושים שכל כולם קודש קדשים, שגם בחייהם היו מעל הגשמיות ובעולמות עליונים כל שכן לאחר מיתתם, ומנהג זה אינו מנהג בני אדם כלל, על אחת כמה וכמה שאין זה נאה לאברהם ושרה, בפרט לאחר מיתתם שפשוט שאין

יהודי צדיק צעיר לימים שאל אותי שאלה זו, מדוע פרשתנו נקראת "חיי שרה", ולמרות שזה כתוב בפסוק הראשון בכל זאת היות ומסופר על הפטירה שלה אם כן שיקראו לפרשה "שרה"???

והתשובה בפשטות היא, שפטירת שרה לא היתה לשם מוות. כי הנה השטן טען לאברהם בהלוויית שרה שהוא - אברהם אשם בפטירת שרה, וזה שקר כי יצחק ביקש מאברהם שלא יגרום לשרה למות מסיפור העקידה, ובאמת השטן הוא זה שסיפר לה וכפי שכתבנו בפרשת וירא. ואפשר שלא סיפר לה בשביל להורגה, אלא יתכן שהשטן הרג אותה בסיפור גם בכוונה לשם שמים, לשם "חיי שרה" הטובים, שלא תסבול בצער הספק שנפסל מקרבן חלילה.

וכן גם על הצד שהוא כשר ועולה תמימה, עדיין יגברו עליה הגעגועים "איפה יצחק, העולה תמימה שלי" כי הוא נטמן

ללמדנו, שנחת אמינית זה לא בן עסקן ובן עשיר ובן מצחיק ועליו!! אלא בן צדיק וירא שמים!!! בן שהוא בן עולם הבא, בן שמזכה את הוריו לחיי נצח בגן עדן, ולכן נחנך את ילדינו בחינוך טהור ונראה להם דוגמא אישית חיובית וקדושה, וככה נזכה לדורות ישרים מבורכים, ולזכות לנחת יהודית מכל יוצאי חלצינו אמן ואמן

כתוב במדרש אסתר רבה פרשה א' סימן ח': רבי עקיבא היה יושב ודורש והצבור מתנמנם, בקש לעוררם, אמר מה ראתה אסתר שתמלוך על שבע ועשרים ומאה מדינה?? אלא תבוא אסתר שהייתה בת בתה של שרה שחייתה 127 שנים ותמלוך על 127 מדינות.

וכאן הבן שואל וכי זכות היא לאסתר למלך על 127 מדינות? וכי זו זכות לצדקת? הרי כל רצונה היה להציל את עם ישראל מהרג ומביזה, ולכך היא הקריבה את עצמה ואת משפחתה ואת המשך חיי הקדושה שלה עם מרדכי היהודי, והתמסרה מרצונה לאחשוורוש הרשע רק כדי להציל את עם ישראל, ואם כן לצדקת כזו האם בכלל משנה כמה מדינות יש לה במלכותה?? **אדרבא** היא נגעה ממלכות זו, והיא החשיבה זאת לאבדון, וכפי שאמרה, "וכאשר אבדתי אבדתי"??

ונראה לבאר, שאסתר הצדקת הייתה שבורה ואומללה שנלקחה לבית אחשוורוש, שהרי היא כיחשה את כוחה ואכלה רק ירקות ומעט אוכל כדי שלא תילקח אל אחשוורוש, וכשנבחרה להיות מלכה זה ממש שבר את

ללמדנו, שגם אנחנו במקום להתיימש ממצבים הנראים לנו "אבדון", נחפש את האור שבקצה המנהרה, ואת ההסתרה שבתוך ההסתרה, כי כבר אבותינו הקדושים הטמינו כוחות מיוחדים לכל מצב קשה, ואבותינו טמנו לנו שם שערי הצלחה, שערי תקווה, שערי התעלות ובנייה מתוך השפל, כמו שכתוב "התנערי מעפר קומי" וכן כתוב "מאשפות ירים אביון", וזכור נזכור "אבן מאסו הבונים הייתה לראש פינה", רק חזק חזק ונתחזק, לעולם אל יאוש, רק תקווה חזק ואמץ וקווה אל ה'.

"ולבנתה" - כתבו המפרשים שיש כ"ף קטנה, כי לא בכה אלא מעט, ויש מפרשים שכדי שלא יאמרו שהתחרט על העקידה שגרמה לפטירת אשתו, לכן בכה רק מעט.

והנה בגמרא בנא בתרא נ"ח מסופר שרבי בנאה נכנס לתוך מערות קבורה בכדי לציין ארכה ורחבה, בשביל שכהנים וטהורים לא יאהילו על הקבר ויהיו טמאים. **כך** הגיע למערת המכפלה ונכנס לקברי האבות, וכתב הרשב"ם שרבי בנאה היה אדם גדול וחשוב, לכך ניתנה לו הרשות להיכנס לקברי הצדיקים, **אומנם** בספר **כפתור ופרח** פרק י"א כתב בשם **תשובת הרי"ף** שכל זה היה חלום.

וַתֵּהָרֵם לִבּוֹ - ח"י שְׂרָה

אלא נראה שאברהם העדיף למעט בכבוד אשתו, ולהתגבר על הכאב הטבעי ולהתאפק, **רק בשביל שלא יתחלל שם שמים**, שיהיו מי שיאמרו שהוא חס ושלוס מתחרט על מצוות העקידה!!!!

ולכן היה חשוב שרבי בנאה יראה שלשרה אין כעס חלילה על אברהם, לא רק כי בעולם האמת הכל גלוי וידוע שאברהם פעל לפי האמת והישר וזה רצון הבורא, ואם כן בוודאי בעולם האמת שרה הבינה את אברהם ולא כעסה ולא הקפידה עליו. **והיה** חשוב שרב בנאה יראה שגם **לפי חיי העולם הזה** כביכול, גם כן שרה לא כועסת על אברהם, שגם לפי כללי העולם הזה ובלי הידיעה מעולם האמת, היא אוהבת את אברהם בלי כעס, ועד כדי כך שאפילו הלכלוך של אברהם חביב בעיניה ביותר, וזוהי המחשה הכי פשטנית והכי מוחשית לכבוד מוחלט, שזה לנקות את הלכלוך של השני מרצון ובשמחה, כאמא המנקה צואת בנה הפעוט.

וכמו שמסופר כמדומה לי על **הרמב"ם**, שהמלך מאוד אהב אותו ולכן השרים הגויים הלשינו עליו למלך שהוא שונא את המלך עד כדי כך שיסרב לשתות מכוס היין של המלך, **ואכן** כפי שציפו שונאיו, הרמב"ם סירב לשתות כי זה יין של גויים האסור לשתיה ליהודי, **אבל** כדי להוכיח למלך הכועס שאינו מזלזל בכבודו, מיד שטף למלך את רגליו במים ומול המלך והשרים הרמב"ם שתה את המים המלוכלכים, וכך נוכח המלך באהבתו העזה של הרמב"ם אליו, שאפילו לא נגעל מהלכלוך שלו.

ואת זה ראה רבי בנאה ששרה מעולם וגם בדרך הטבע, לא הקפידה על אברהם על ששיקר לה וגם על שלא בכה מספיק כשנפטרה, כי גם אצלה כבוד שמים היה מעל לכבודה!! וגם היא האמינה לבעלה שכל פועלו לשם שמים ובדרך האמת.

זה מלמד אותנו כמה צריך להיות אכפת לנו כבוד שמים יותר מכל כבוד וכל רגש אפילו טבעי ומכל דחף ומכל יצר.

ואותו יהודי היתה לו סייעתא דשמיא מיוחדת, וסיפר לה על סיפור שהיא אשתו קראה לפני תקופה קצרה על אדם זקן בלונדון שהציל ילדים רבים בתקופת השואה, ואשתו לא ידעה מזה כלום, **ורק** אחר פטירתו היא גילתה זאת מהיומנים שהחביא במגירה שלו, **ואותה** אשה כשקראה סיפור זה בכתה מתוך התפעלות מגדלות אותו אדם שפעל בנחישות להציל ושלכן הסתיר זאת גם מאשתו.

וסיפור זה צץ בדיוק ברגע מביך זה, ואז אמר לה הבעל: הנה לך אשתי היקרה שיש דברים וסודות שלא נורא שהבעל לא מספר לאשתו, ותאמיני לי שעליך לשמוח מאוד!!! כי עדיף סודות כאלו, מאשר סודות שה' ירחם מסודות כאלו רח"ל, ואשתו הצדקת קיבלה את דבריו ולא כעסה עליו וגם הסכימה להמשך פעליו, כי הבינה עד כמה בעלה נחוש לפעול טוב, וברוך ה' הכל התקבל ברוח טובה, והשלוס בית רק נבנה מזה ולא נפל מזה, אלא להיפך נוסף נדבך חשוב של הערכה וכבוד אמתי.

ויבוא אברהם לספוד את שרה – ואיפה יצחק???

אבל גם לדעות שיצחק נטמן 3 שנים בישיבת עבר רבו, בכל זאת מובן שלא בא ללוויה, שהרי לפני העקידה אברהם אמר לשרה שהוא לוקח את יצחק שילמד תורה. **ואכן** הלך מיד אחרי העקידה בלי הפסקה ללמוד תורה כפי שהבטיח לאמו לפני מותה, **והעקידה הרי היא חלק מהתורה הכתובה**, והיא גם **הכנה עצומה ללמוד תורה בקדושת עולה תמימה**, בוודאי שזה לא היה הפסק בהליכה ללמוד תורה, **וכך** גם יצא שאברהם לא שיקר לשרה, כי אכן הוא לקח את יצחק שילמד תורה בקדושה עצומה כעולה תמימה ובלי שום הפסקה מרצף הלימוד.

לשער גדול קדושתם!! ומדוע רב בנאה ראה דווקא התנהגות זו אצל אברהם ושרה ועוד לאחר פטירתם??

אלא התחדש חידוש מבהיל על הרעיון, שהנה אברהם אבינו מלבד ששרה הייתה אחיינית שלו ויתומה, הוא אהב אותה כאשתו יותר מהרגיל, ושמר עיניו עד כדי כך שמעולם לא ראה אישה, ורק כשקרבו למצרים ראה אותה בנהר במקרה ולצורך גדול. **והיה** לו קשר אמיץ וחזק איתה, עד כדי כך ששמע בקולה גם בדברים הקשים ביותר מבחינתו, שהיו היפך ממורשת חייו חיי איש החסד!! שלאור בקשת שרה אשתו הוא זרק או הסכים שהגר תברח מביתו פעמיים, וגם את בנה של הגר הקטן ישמעאל הוא זרק לסכנות, כי אכן הם תעו במדבר וצמאו והגיעו עד שערי מוות.

ומלבד זאת הוא והיא עברו סבל רב ביחד שפעמיים נחטפה שרה, ומעל הכל הם ביחד המתינו שנים רבות לבן, וסוף סוף שמחו יחד מאוד שנוולד להם בן בנס שלא כדרך הטבע!!! בקיצור, הם היו קשורים בנאמנות בלב ונפש מעל הרגילות הקיימת בין בני זוג. **ובכל** זאת אברהם לפני מותה שיקר עליה שהוא ויצחק הולכים לישיבה, ולא סיפר לה שהולכים למצוות העקידה, וגם במותה בכה עליה רק קצת!!! וכל כך למה?? למה בכה עליה רק קצת??? **ועל** זה התשובה המפורסמת, בכדי שלא יגידו הליצנים שבכה על שמתה אשתו בגלל העקדה, ועכשיו הוא בוכה ומתחרט שעשה את העקדה ושיקר על אשתו וגרם למותה!!!!

ונשאלת השאלה, מילא אברהם שיקר עליה בקשר לעקידה כי חשש שהיא תסרב או תעכב את מצוות הבורא, ניחא!! כי עליו החובה לקיים מצוות בורא עולם גם אם אשתו תסרב, **אבל** לבכות קצת עליה, למה?? וכי בגלל כמה ליצנים ימעט בכבוד שרה?? הרי הכאב הוא טבעי וזוועק לשמים!!! למה התייחס לליצנים??

וכמוכן נלמד מזה שיש דברים הנוגעים לעבודת השם והתעלות ביראת שמים שלא חייבים לספר לשום אדם גם האהוב עליך ביותר, כשחלילה הגילוי עלול לגרום את ההיפך מרצון הבורא, שבמקום עלייה רוחנית תהיה לך ירידה רוחנית, וכמוכן צריכים להתייעץ עם רב גדול שירד לעומק העניין, בכדי שלא יצא תקלה שנאה וחורבן במקום בנייה, אהבה ושלימות.

ונשוב לספר אודות יהודי מסויים שפעל רבות בקירוב רחוקים אבל הוא הסתיר זאת מאשתו, כי היא אשת חיל וצדקת וחכמה ומעל הכל היא אישה צנועה ששונאת את אור הזרקורים, ובעלה שחשש שהיא תתנגד לפועליו לכן הסתיר זאת ממנה.

אבל יום אחד זה התפוצץ והיא גילתה הכל, והיא תפסה אותו לשיחה, כאשר יש מועקה באוויר **"איך הסתרת ממני הכל"**, הרי אני אשתך, איך הסתרת ממני??

יש לתמוה ולהקשות למה בהלוויה היהודית הראשונה, **הבן יחיד "יצחק" לא הגיע והשתתף בה?? ולדעות** (פרקי זר' אליעזר) שיצחק עלה לגן עדן בעת העקידה או (בעלי התוספות והחזקוני בשם המדרש הגדול) אפילו נטמן שם 3 שנים, **מובן שלא הגיע להלוויה** כי ראה את אמו לאחר פטירתה **כמובא במדרש שכל טוב** (בובר) בראשית פרק כ"ב ר' יודא **אומר כיון שהגיעה חרב לצאורו פרח נשמתו בג"ע וראה נשמת שרה אמו שכבר מתה, וראה אותה בטובה, וראתה אותו בתפארתו בלימוד תורה בגן עדן.**

וְטָהַר לְבָבוֹ - חיי שרה

יְהי' רצון שבזכות אבותינו ואימותינו הקדושים והטהורים, יושפע עלינו שפע קדושה ואהבת ה' ויראת ה' טהורה לעד.

חיי שרה, מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, שני חיי שרה

כתובה באברהם, כי אברהם אבינו בהיות בן 3 או מגיל 40 או מגיל 48 הכיר את בוראו, ולא ממש מתחילת החיים כמו שרה אמנו.

והוסיף הבה"ח "אביעד כבירי" ה' יחזקהו ויצליח דרכו ברוחניות ובגשמיות, שאין כאן פגיעה במעלת אברהם, כי ייתכן שכל השלימות של שרה הייתה בזכות אברהם אבינו שחינך אותה לתורה ומצוות, וזה הכבוד הגדול ביותר למחנך שתלמידו מושלם!! וזה מתאים יותר לדעה שבן 3 הכיר אברהם את בוראו, שלפי זה היה אברהם בשעה שנולדה שרה עם 7 שנות תורה.

ונראה לומר שאכן יש מקום להסביר שהכוונה שכולם היו שווים לטובה היא כפשוטה, כי ברגע שעלתה לשמים מיד היא ראתה ברור למפרע שכל חייה היו לטובה, וכאן התורה מסכמת את חייה לאחר מותה, עם מסר לדורות. **כי** רק למעלה בשמים מבינים שחיי הצער בעולם הזה הם טוב שמקנים טוב נצחי, ודע שכגודל הקושי וההשקעה כך גודל האהבה והשכר הנצחי.

ונלמד מזה, שגם בזמנים הכי קשים אל תיפול ברוחך, זכור כי בעתיד יגיע יום ותראה קושי זה כחויה מתקנת וחלק חשוב בבניית האישיות שלך, ותראה זאת כטובה גדולה, רק עכשיו הכל נראה שחור משחור, אבל אין לך את המשקפיים הנכונות.

ועוד נלמד מזה, שלא נחשוב שייסורים רק משמשים לכפרת עוונות, הנה לנו שרה אימנו שכל חייה היו שלימות בלי חטא, ובכל זאת רוב חייה היה סבל ומכאובים וצער, ובכל זאת הכל שווה לטובה, כי זה ניסיון שהעומד בו זוכה לשכר בל ישוער!!

ותמת שרה, חלקה של שרה בעקידה ולדורות

ונראה לחדש יסוד עצום, שכאמור רש"י כותב שכל חייה היו ללא חטא, אם כן ברור שגם פטירתה לא נחשב לה לחטא למרות דעת המפרשים שמתה מצער על בנה שכמעט מת. **וכפי** שראיתי גדולי עולם שכתבו שהקב"ה אינו דורש מבן אדם מעל לכוחות הנפש שבו, וצער כזה היה מעל כוחות הנפש של שרה ולכן אין בה אשמה כלל.

ואת זה באים להראות ולהזכיר לבורא עולם בתקיעת שופר, כן אבא יקר!! מצד אחד אברהם ויצחק ששו בשמחה לקיים מצוותך, לשחוט ולהישחט על קידוש שמך, אבל מצד שני זכור נא אבא יקר ורחום ששרה לא עמדה בזה כי זה מעל כוחותיה.

ולכן אבא יקר מלך רחמן, זכור נא לבניך האהובים שגם הם יש בהם שכשלו כי כוחותיהם אזלו מחמת טרדות הפרנסה ופגעי הזמן והיצר רימה אותם שאין להם את הכוחות לנצח, למרות שבאמת היה להם את הכוח. **אבל** אתה בורא עולם יודע שאנחנו אוהבים אותך באמת ובתמים, וכמו ששרה אימנו אהבה אותך מאוד, רק גם לה היה קשה מה שהיה יותר קל ממנה לאברהם ויצחק.

לכן על אף ההבדל הברור בינינו לבין שרה אימנו, שהיא – שרה אמנו באמת לא יכלה לעמוד בצער זה, בכל זאת חוסה נא וקבל את הכנעתנו ביום הדין, ובושים אנו שלא עמדנו בניסיון, למרות שבאמת יכולנו כן לעמוד בו, בכל אופן טעינו וחשבנו שאנחנו לא מסוגלים לעמוד בזה, ובאמת לא היתה לנו כוונת זדון ורוע אלא חולשה וייאוש.

אז אנא כפר נא לנו וסלח נא לנו, ותן לכל יהודי סליחה ומחילה וכפרה ושנה טובה, עם הרבה כוחות הנפש ובלי טרדות שיהיה יותר קל לנו לעשות רצונך בלבב שלם אמן כן יהי רצון.

התקיעות בר"ה מיבבות שרה כשנפטרה מהעקידה, או להבדיל מיבבות אם סיסרא

ולכן התורה מצווה "יום תרועה יבנה יהיה לכם" כדי שתזכר יללת שרה אמנו, ותכפר לנו, ובתוספתא ראש השנה (ליברמן) פרק ב' הלכה ט"ו: כתוב "סדר תקיעות, שלש של שלוש

כתב רש"י שכולם שווים לטובה, ונשאלת השאלה וכי כל שנות שרה היו לטובה, הרי רוב שנותיה היו בצער!!! **וכפי** שכתבו המפרשים. שהרי עד גיל 90 לא היה לה ילד והיא חשובה כמות, ובעצם היא עצמה הייתה רוב חייה בעלת מום **איילוני**, וגם לאחר שנולד יצחק משך שנים הייתה בצער כי פחדה שישמעאל יקלקל או יהרוג את יצחק, וממילא רק שנים מועטות היו טובות, ואיך כתב רש"י שכולם היו לטובה??

ואם הכוונה שכל חייה היא הייתה טובה בצדקות ומעשים טובים, הרי זה כבר נדרש מתחילת הפסוק כפי שכתב רש"י, בת 100 כבת 20 ללא חטא???

וראיתי תירוץ נפלא מהחידושי הרי"ם שסיום הפסוק בא ללמדנו שלא היו לשרה בכלל עבירות, גם לא עבירות שתוקנו למצוות על ידי תשובה מאהבה, אלא כל שנותיה היו שווים לטובה, צדיקה גמורה מתחילתה ועד סופה, צדיקה מושלמת!!! **ולפי** דבריו זכתה שרה במעלה שלא

ונלמד מזה, שגם בזמנים הכי קשים אל תיפול ברוחך, זכור כי בעתיד יגיע יום ותראה קושי זה כחויה מתקנת וחלק חשוב בבניית האישיות שלך, ותראה זאת כטובה גדולה, רק עכשיו הכל נראה שחור משחור, אבל אין לך את המשקפיים הנכונות.

ועוד נלמד מזה, שלא נחשוב שייסורים רק משמשים לכפרת עוונות, הנה לנו שרה אימנו שכל חייה היו שלימות בלי חטא, ובכל זאת רוב חייה היה סבל ומכאובים וצער, ובכל זאת הכל שווה לטובה, כי זה ניסיון שהעומד בו זוכה לשכר בל ישוער!!

כתב רש"י נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק לפי שעי" בשורת העקידה שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט פרח נשמתה ממנה, ומתה.

והנה כתוב במדרש ויקרא רבה פרשה כ' סימן ב' ששרה אמרה: וי על בן הדויה (השיכורה)!!! אילולי מלאך מן השמים כבר היה שחוט!!! באותה שעה צווחה [שרה] ששה קולות "ווי" כנגד שש תקיעות (שבתוך כל 2 תקיעות יש גם תרועה), או כדברי הפרקי דר' אליעזר ל"ב שבכתה שלוש בכיות כנגד שלוש תקיעות, שלוש יבבות כנגד שלוש יבבות-תרועות, ומתה.

ואולי נפרש שבכתה מצער שחששה והאשימה את עצמה שלא זכתה שבנה יישחט, כי המלאך עצר את השחיטה, וכביכול טען המלאך שיצחק אינו ראוי להקרבה כי נפסל מלהיות קרבן. **וצדקת** זו האשימה רק את עצמה שהיא כביכול כמו שיכורה, שלא חנכה היטב את בנה, ואם כן מובן שהבכי שלה שבא ממקור של אהבת ה' ומתוך רצון למסור נפש בנה יחידה לעולה תמימה, זה בוודאי מתאים שישמש ליסוד התקיעות.

אבל במדרש רבתי מביא דעת רבנו, שבכתה כי שמעה שמת, והתחילה לסופדו ומתוך בכייתה יצאה נשמתה, **ולכן** תוקעים - לזכור מיתתה בעקדת יצחק, כדי שירחם המקום על בניה. **וקשה הדבר**, שהרי בכי זה הוא כביכול נגד העקידה, ואיך נשתמש בו לתקיעת שופר שמזכיר זכות עשיית העקידה??

במדרשים לעיל, וכן בספר המנהגות (ר' אשר מלניל) י"ח עמוד ב', כתוב שבראש השנה נעקד יצחק על גבי המזבח, ובאותו יום שמעה זאת שרה, ותזעק ותיבב ותיילל 6 קולות.

וְטַהַר לְבָנוֹ - חיי שרה

שלוש, דהיינו שש תקיעות ושלוש תרועות, שלפני ואחרי כל תרועה יש תקיעה.

מצד שני, בגמרא בראש השנה ל"ג לומדים מאם סיסרא מהי התרועה, האם היא גניחה או יבבה, ובפשטות מקור זה יש בו עדיפות כי הוא מפורש בתנ"ך, **אומנם בתוספות** שם (ד"ה שיעור) מביא בשם **הערוך**, שמוסיף שגם דין **מאה קולות** בתקיעת **שופר** של ראש השנה **לומדים מבכיתה ויבבותיה של אם סיסרא**.

ופלא עצום הוא, שבמקום שנדמה תקיעת שופר כנגד ובזכות הבכי של שרה, לומדים ומזכירים רק את הבכי של אם סיסרא, איך שוכחים את שרה אימנו שבכיתה קשורה לעקידה ממש, ועוברים לבכי של מרשעת שאינה קשורה כלל לעקידה ולזכות עם ישראל???

ונראה לתרץ, שיש כאן כוונה לעורר **ראו מה בין בכי שרה לבכי של אותה מרשעת**, שתיהן אימהות שאוהבות את בניהן הגדול והחזק לפי ראות עיניהם והשקפת עולמם, בכל זאת שרה אחרי 6 קולות מיד מתה, ואילו המרשעת אפילו אחרי 100 קולות לא מתה.

זזה מוכיח שאהבת שרה - אם יהודייה גוברת על אהבת אם גויה, ולכן בכך שמזכירים את 100 הקולות של אם סיסרא זה בעצם מלמד זכות ומדגיש את עוצמת אהבת שרה אימנו,

ולכן בכוח רחמי שרה אמנו החזקים, אנו מבקשים מבורא עולם בתקיעות, רחם על בניך, חוסה נא על בן אהובך, כאהבת אם ישראל ולא כאהבת אם גויה, כאהבת שרה אימנו ולא כאהבת אם סיסרא.

ללמדנו, שאהבת בורא עולם אלינו אינה כאהבת הורים רגילים, אלא כאהבת הורים יהודיים שעוצמת אהבתם לילד צדיק הוא פי כמה וכמה מילד מוצלח להורים גויים, כי אצלנו זה "אהבת נצח" שלא מסתיימת אפילו בפטירה!! ולכן אנחנו ננצל את אהבת בורא עולם עלינו שאהבתו אלינו עצומה ביותר, ופשוט נפסיק לאכזב אותו, נחזיר לו אהבה, נשקיע חזרה בו, לא נאכזב אותו יותר בשום פנים ואופן, וזוהי תשובה מתוך אהבה שהופכת את כל העוונות לזכויות, אז קדימה עכשיו זה הזמן, חזור לאבא אוהב שידין פרוסות אליך, שובה בני היקר עזוב את העבר, הבט קדימה ורק חזק ואמץ.

חיי שרה – תולדות - המשך

ולכן כתוב "ויהי" לשון צער, שצר היה לה לשרה אימנו שכל חייה חיה בשביל התולדות וההמשך היהדות ועיקר המשכה שזה בנה יצחק נפסק כי מת, ומתוך צער זה - לדעת כמה מדרשים היא נפטרה.

אולי נסמכה פרשת חיי שרה לתולדות, לומר לנו ששרה אמנו חיה את חייה עבור התולדות שלה, ולכן כאשר חשבה שבנה יצחק "התולדות" שלה נפטר בעקידה פרוחה נשמתה כי אם אין לה תולדות למה לה חיים!!!

ללמדנו שחובה עלינו לחיות עבור ילדינו והמשך הדורות הבאים אחרינו, ולכן חייבים אנחנו להתחזק מאוד, כי אם לא נהיה חזקים, בפשטות וקרוב לוודאי הבנים שלנו יהיו פחות טובים מאתנו, וכך תהיה ירידה קשה יותר בדור הנכדים, וה' ירחם מה יישאר מאתנו?? לכן מעכשיו נתחזק!!! בהצלחה

ויבא אברהם לספד לשרה ולבנתה

לאברהם שגם לו יהיה סך שנים כאלו לטובה, ואכן שנים שווים היו לטובה שלשניהם היו 127 שנים של קדושה.

ואילו רבי יוסי טוען שהגדולה של אברהם אבינו בעקידה יותר עוצמתי ממה שהלך כנגד 10 דורות שקדמו לו והכיר והתמסר לבורא עולם, כי בעקידה הוא הלך נגד טבעו ומהותו שלו עצמו, שמאיש חסד הוא הפך להיות אכזרי, וגם זה היה נגד כל מה שהטיף לאחרים לעשות חסד ולהתרחק מאכזריות, ומעשה העקידה היה ממש נגד דרכו בחיים, אבל מאיפה קיבל את הכוח לזה???

התשובה היא, שקיבל את הכוח והיכולת להתגבר משרה. ואיך?? בכך שהיא דרשה ממנו פעמיים להברית ולגרש את הגר ופעם אחת גם את בנה ישמעאל, שזה מעשה קשה ואכזרי לאברהם האבא הרחום ובעל החסד, וזה מה שנתן לו את הכוח להיות כאכזרי לבנו וללכת לשוחטו נגד טבעו הרחום. **לכן**, דווקא בזמן ששרה דרשה ממנו לשלוח את הגר ואת ישמעאל, דווקא אז בורא עולם אומר לו "אל ירע בעיניך על הנער ועל אמתך, כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה, כי ביצחק יקרא לך זרע". **שבזכות** שרה תוכל לעמוד בניסיון העקידה שחלק מהקושי שלו היה בגלל הסתירה מההבטחה שביצחק יקרא לך זרע.

מאיפה בא אברהם?? במדרש רבה נ"ח ה' עונה רבי לוי שמקבורת תרח אביו בא, ורבי יוסי מקשה עליו שהרי תרח נפטר שנתיים קודם קבורת שרה, אלא מהר המוריה בא.

מבאר מרן הרב שך זצ"ל, שרבי לוי ביאר ששרה היא זאת שנתנה את הכוח לאברהם להתנתק מעבודה זרה של תרח אביו, ולהתנתק מכל 10 דורות שקדמו לו שעבדו עבודה זרה, ובזכותה נטל שכר כולם. **ואילו** רבי יוסי אומר שאברהם אבינו וגם יצחק אבינו הצליחו לעמוד בניסיון העקידה רק בזכות שרה אמנו, וזה היה חלק מההספד שהספידה אברהם, שאמר הכל שלה, כל כוחי ממנה.

והתחדש תוספת על דבריו, שהנה במדרש ב"ר ל' כתוב שאברהם אבינו הכיר את בוראו בגיל 48, ולפי זה ראיתי במפרשים שאם כן שני "חיי התורה" של אברהם אבינו, חשבונם עולה בדיוק 127 כשנות חיי שרה, וזה מה שטען אברהם, שכל חיי התורה שלו זה בזכות 127 שנים המושלמות של שרה, כי היא החצי השני שלו.

וייתכן שלכן כתוב "שני חיי שרה" שכולן שווים לטובה", שבזכות שנותיה המושלמות המרומזות בבת ק' כבת כי בתחילת הפסוק, זה גרם שסך כל שנותיה שהיו 127 עזרו

ללמדנו, שאשת חיל היא הכוח, ואכן במדרש תנחומא כתוב שאברהם ספד לשרה את מזמור "אשת חיל", כי היא נתנה את הכוח ואת העוצמה, אבל על הבעל לנווט שהכוח יהיה רק לחיובי ולעבודת ה', ולא לרעה ולמרדף אחרי הנאות העולם הזה, "שהיא תהיה עזר, ולא כנגדו".

ולפעמים הכוח החיובי שנותנות לבעל הוא יותר עוצמתי ממה שהן עצמן מסוגלות, שכמו שרה שהיא נתנה את הכוח לעקידה, ובכל זאת יש דעות במדרש שהייתה מתנגדת או מעכבת את העקידה, ולכל הדעות אברהם הסתיר זאת ממנה, אבל בכל זאת היא כאמור נתנה לו את הכוח לעקידה.

ולכן גם אתה מסוגל להתעלות הרבה מעל הכוח שנתנה לך, אז קדימה נצל את "האשת חיל" שלך להתחזק בעבודת ה', ובעזרת ה' תעלה הרבה מעל.

וזהר לבנו - חיי שרה

ולבנתה

ונראה לבאר ע"פ דברי המדרש ב"ר נ"ח ז', שהשטן בא אל אברהם והאשים אותו בפטירת שרה, כי רצה שכך יבכה הרבה ויראה כמתחרט, **ומטענת השטן** הבין אברהם שעליו לעשות **בדיוק את ההיפך**,

ובעצם השטן רק עזר לו לדעת מה הדרך הנכונה!!! **וכמו** שאומרים על הפסוק **"מאוייבי תחכמני"**, שמדרכי היצר נדע מה עלינו לעשות, כי נעשה ממש הפוך ממה שמייצע לנו – כי צד הצד השני הטוב והנכון.

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל

וכמובן שואלים איך ייתכן לדעת רבי מאיר שהברכה היא שלא נולדה לאברהם בת?? **והרבה** מפרשים מתרצים כי באותה תקופה לא היה לו עם מי לשדך אותה שיקימו משפחה יהודית טובה, ולכן עדיף היה שלא תיוולד לו.

ומרעיון זה כבר אפשר להתחזק שלפעמים "לא לקבל" זה עצמו ברכה, כי יכול לצאת מזה תקלות גדולות בהמשך, ובסוף המאמר נלמד עוד יותר מזה עד כמה עומק טמון ברעיון זה.

דעת רבי יהודה שהברכה שכן הייתה בת לאברהם - המשך

לא הספיקה להוליד ילדים, הרי לכאורה זה כמו ברכה לבטלה?? **וגם** יש לדעת מדוע לא נכתב בתורה שנולדה לאברהם בת רק לאחר שמתה?? **וגם** קשה שהפסוק מספר על ברכה שניתנה לאברהם, ומרמזת לנו התורה שחלק מהברכה הייתה הבת שנולדה ומתה!! וכי לזה יקרא ברכה?? **וגם** למה כל הגילוי על בת זו נכתב דווקא בזמן שאברהם מחפש שידוך ליצחק, וכי מה הקשר ביניהם??

ואכן רבי משה פיינשטיין זצ"ל **חולק על החתם סופר**, וטוען **שאינו מדרש כזה**, ובתו של אברהם לא מתה בגיל צעיר!!!

אמנם יש מקום ליישב את כל הקושיות ולבאר כדעת החתם סופר פלאי פלאים, **ואכן** הבת נולדה כי כל אבא נהנה מבת בבית, **וגם** זה שימש כראיה נוספת נגד הליצנים שאברהם ושרה לא מולידים, ושמאבימלך התעברה שרה, כי הנה שוב התעברה שרה מאברהם והולידה בת נוספת עוד קודם העקידה. **ובת** זו הוכיחה בעצם קיומה שיצחק שנלקח לשחיטה זה לא בגלל שהוא מאבימלך ושאברהם שנא אותו, **וגם** היא הוכיחה שמה שיצחק לא נשחט בסוף זה לא בגלל שהוא בן פסול שנולד בזנות מאבימלך ולכך בורא עולם פסלו, כי כאמור הבת הוכיחה שאברהם ושרה מולידים, וזו היא **הברכה שנולדה בת זו**.

ואמנם היא מתה בגיל צעיר, כי לא ימצא לה שידוך יהודי, וכאמור קודם בדעת רבי מאיר, **ועוד** סיבה למה היא מתה בגיל צעיר ודווקא בזמן פטירת שרה ע"י **בדרוש שמואל** ובמנחה **בלולה** בפסוק **"ולבנתה"**, כי אז גברה הליצנות שערערו על יצחק, לכן מותה של **בכל** בגיל צעיר המעורר דעת קהל מפני גודל הכאב, **היה בדיוק בזמן העקידה וזה עורר את כולם, שמוכח שאברהם ושרה כן מולידים!!!** ויצחק הוא בנם האמתי, כמו הבת הצעירה שמתה עתה.

הברכה הכתובה לאחר מותה קודם שידוכי יצחק – המשך

אבל יש כאן חידוש גדול יותר מזה, כי הנה שאלו המפרשים מדוע בשעה שבא אליעזר לארם נהריים לחפש שידוך עבור יצחק כתוב בתחילה שלבן רץ לקראת אליעזר, ופתאום כתוב שהלך ובעצם הפסיק לרוץ, ושאלו המפרשים מה בדיוק קרה שם??

יש כאן לכאורה מקום לברר, מהיכן ידע אברהם אבינו שעליו לבכות רק קצת על שרה אימנו?? שהרי **מצד אחד** היה עליו למעט בבכי, כי יש חשש שיטענו שבוכה הרבה מחמת שמתחרט על העקידה שגרמה לפטירת אשתו, **ומצד שני** היה עליו לבכות על אשתו הצדקת. **ובפרט שהחתם סופר מביא בשם המדרש** שהייתה להם בת ו"בכל" שמה שנפטרה באותה זמן, ואכן **"לבנתה"** בלי כי יוצא **"בתה"**, אז היו לו עוד סיבה לבכות גם בלי פטירת שרה, אם כן מאיפה ידע איך עליו לנהוג ולנקוט???

הגמרא בבא בתרא ט"ז מביאה מחלוקת מה הכוונה **"בכל"**, רבי מאיר אומר שהברכה הייתה **שלא הייתה לו בת**, רבי יהודה אומר **שהייתה לו בת**, אחרים אומרים בת הייתה לו לאברהם ובכל שמה.

ומרעיון זה כבר אפשר להתחזק שלפעמים "לא לקבל" זה עצמו ברכה, כי יכול לצאת מזה תקלות גדולות בהמשך, ובסוף המאמר נלמד עוד יותר מזה עד כמה עומק טמון ברעיון זה.

והנה לדעת רבי יהודה ואחרים שהברכה הייתה שכן הייתה לו בת, אם כן קשה למה לא מסופר על השידוך שלה?? **והנה החתם סופר** כתב בשם **מדרש**, שאותה בת נפטרה בעת או קודם לפטירת שרה. **אגב** חיפשו מדרש זה ולפי מיטב ידיעתי **מדרש זה עדיין לא נמצא**.

ואולי יש לכך אסמכתא מדברי **התוספות** ב"ב קמא ד"ה בת שהקשה למה לא השיאה ליצחק, לשיטות (בסנהדרין נח') שבן נח מותר באחותו?? **ותרצו** שם שאולי היא הייתה קטנה ולכן אברהם אבינו לא רצה **עדיין** להשיאה ליצחק, או שהיא נולדה מהגר ולכן לא רצה להשיאה ליצחק. **ומקשים** על התירוץ האי של תוספות שכתב **"בכל"** נולדה משרה אלא שקטנה הייתה, הרי רבקה התחתנה כשהיה רק בת 3 ואם **"בכל"** נולדה משרה, על כרחך היא הייתה גדולה בשנים מרבקה שנולדה רק לאחר פטירת שרה, ושבה הקושיא מדוע לא השיא אותה ליצחק???

אבל אולי היא נולדה רק שנתיים לפני העקידה ואז היא הייתה עדיין קטנה, והיות והיא מתה בפטירת שרה וכדברי החתם סופר, נמצא שלא הייתה בחייה גדולה יותר מגיל רבקה כשהתחתנה עם יצחק. **אבל** אפשר לדחות תשובה זו וראיה זו, שייתכן שהיא אכן לא מתה בזמן העקידה, רק אפשר לומר שהיות ולאחר העקידה אברהם אבינו כבר ידע ברוח הקודש שרבקה היא השידוך של יצחק, לכן לקח את רבקה הקטנה מהבת **בכל**, כי כשיודעים מה השידוך הגיל כבר לא משנה. **וכל** שאלת התוספות הייתה למה עד גיל 37 עוד לפני העקידה, כשעדיין לא נודע לאברהם אבינו על השידוך, למה עד אז הוא לא חיתן את יצחק עם אחותו **בכל** בת שרה שנולדה קודם רבקה.

ובעצם יש גם מקום להקשות על דברי החתם סופר, מדוע נולדה בת לאברהם שנפטרה בגיל צעיר עד כדי כך שאפילו

והנה הברכה על הבת **"בכל"** כתובה דווקא בזמן השידוכים של יצחק, כי אז התברר שכשם שהייתה ברכה בכך שנולדה הבת כך היה ברכה מיוחדת שהיא מתה, וכך אין לאברהם בעיה לדאוג לה לשידוך יהודי שלא קיים עבורה.

וְטַהַר לִבְנוֹ - ח"י שרה

יצחק רק בתנאי שהבת "בכל" תתאסר איתו, ובלי הסכמה זו הוא היה מתנגד לשידוך של רבקה.

אם כן הייתה ברכה מיוחדת שהבת מתה עוד בטרם נישאו לשידוך של יצחק ורבקה, וברכה זו נכתבה דווקא שם, כי אז התבאר והתחדד עוד יותר ערך הברכה גם במה שבכל נפטרה, כך שלא נוצרה בעיה עם לבן.

ומתריצים, שבתחילה כששמע שאליעזר בא מבית אברהם בעניין של שידוכים מיד רץ כי רצה להשתדך ולהתחתן עם "בכל" הבת של אברהם, אבל ברגע ששמע שהיא מתה והשידוך המוצע זה רק לרבקה אחותו אז הוא הפסיק לרוץ. **ונתאר** לעצמו, אם הבת בכל הייתה חיה, אז יתכן שלבן הרשע היה מתנה את הסכמתו לשידוך של רבקה עם

ללמדנו, שכל דרכי ה' מחושבים לטובה מכל הכיוונים, ואיש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת, אבל יהודי ירא שמים יראה בכל מצב את חסדי בורא עולם, שגם מתוך טרגדיה קשה אפשר לגלות אור וחסד ה', נכון לא תמיד רואים זאת מיידית אבל לעיתים אחרי תקופה זוכים ורואים שבאמת הכל היה לטובה ממש, והטרגדיה הופכת לחסד ולברכה, כמו שאומרים בהלל "מאת ה' הייתה זאת היא נפלאות בעינינו".

וייתכן שאברהם אבינו הצדיק זכה לשידוך של רבקה לבנו למרות הקשיים שניסו להערים בתואל ולבן, רק בגלל שקיבל כל מצב שהיה לו עם בתו כחסד ה' עצום, דהיינו כשקיבלה - כשנולדה שראה בה שלמות של טוב ה' שנתן לו גם מתנה זו, והן בפטירתה הקשה בגיל צעיר, שגם בפטירתה הוא ראה בזה חסד ה' הקיים בכל מצב למרות הכאב העצום, והבוטח בה' חסד יסובבנו אמן ואמן.

ברך את אברהם בכל – שעשיו לא מרד בחייו, וישמעאל חזר בתשובה בימיו

חזר בתשובה, ובכל זאת זכה אברהם שלא ראה את עשו יוצא לתרבות רעה בימיו, ולכן נפטר 5 שנים פחות מיצחק ב"ר ס"ג וכך יצא שתיכף לאחר פטירתו התקלקל עשו.

הגמרא ב"ב ט"ז מוכיחה זאת מכך שישמעאל נתן ליצחק להיות הראשון בקבורת אברהם, ואילו עשיו לא נתן ליעקב להיות הראשון בקבורת יצחק, וזה הוכיח שרק ישמעאל

ודבר ראשון נלמד מזה שלפעמים זה ברכה מיוחדת למות לפני הזמן בכדי לא לסבול מצער של נכד שמתקלקל, וכל שכן בן או בת שמתקלקלים רחמנא ליצלן, ושנבין, כאן מדובר על הפסד של חמש שנים של עבודת ה' שאין כדוגמתה כי מדובר כאן בעבודת הקודש של אברהם אבינו עליו השלום, ובכל זאת עדיין גם זה ברכה!! למות ולא לחיות עם הצער הגדול!!

ולכן כמה עלינו להתאמץ בכל כוחנו לא להגיע למצב נוראי זה, ולא תמיד יכולים אנו לומר ידנינו לא שפכו את הדם הזה!!! לכן מהרגע עלינו להראות דוגמא חיובית אמתית בגלוי ובסתר, ונקיים את כל המצוות בשמחה ובהתלהבות כמוצא שלל רב, ולא חלילה כעול וטרדה שעלינו לסיימה ולהתפטר ממנה חלילה!!! וכמובן בדור הזה עלינו להרבות לשמוע ולקבל עצה ממבינים בחינוך ובנפש הילד, שחס ושלום לא נחטא בנפש הילד!!!

ולצערנו היום הרבה הורים מתים או חוטפים התקפי לב ומחלות קשות לפני זמנם ובגיל צעיר כי צער יוצאי חלציהם שירדו מהדרך שבר את ליבם, והם גם סובלים שנים איומות וגם מתים בסוף מלאים בעוגמת נפש וצער אין סופי!!! אז זכור נא, בידך הדבר!!! עליך לעשות הכל בכדי למנוע מצב זה!! ויש הרבה דרכים רק שעליך לשמוע ולקבלם, ולהתאמץ לקיימם!!! ובעזרת ה' נזכה כולנו לנחת מכל יוצאי חלצינו שכולם ילכו בדרך ישראל סבא ויראתם תהיה נכרת על פניהם אמן ואמן.

ישמעאל חזר בתשובה - המשך

אלא כאמור ישמעאל נדבק בליצנות, וכשיש נגיעה וקנאה וליצנות השכל לא עובד, למרות שלפעמים בליצנות על האחר לפעמים אתה פוגע גם בעצמך, אבל במצב של קנאה וליצנות אתה כמו עיוור ולא רואה כלום, וכבר מפורסם שליצנות אחת דוחה מאה תוכחות, ולכן כל תוכחות אברהם ואהבתו לא עזרו לישמעאל לתקן את דרכו.

אומנם מטבע הדברים, כשאבא חולה והולך למות, הבן באופן טבעי הופך ליותר רציני ומפסיק עם הליצנות, ואכן אז תפס ישמעאל את עצמו, שבעצם בליצנות שלו הוא הרס ופגע בעצמו מלהשתייך לאברהם אבינו. **וברגע** שהפסיק עם הליצנות גילה מעצמו בשכל הישר שברור שיצחק הוא הבן המושלם. אבל יותר מזה, **כשאין ליצנות, כל התוכחות וגילוי החיבה והאהבה שקיבל בחייו מאברהם אבינו חדרו לליבו ופעלו כראוי**, לכן חזר בתשובה ונכנע ליצחק לעיני כולם.

אבל עשיו שונה מישמעאל, כי רשעות עשיו איננה נובעת מכוח קנאה וליצנות אלא מתוך רוע אמתני, ולכן לא פעלה מיתת אביו לחזרתו בתשובה, כי הוא היה רשע לא מתוך ליצנות וקלות ראש, **ולכן** כלפי עשיו, לא הייתה ברירה אלא להקדים את פטירתו של אברהם אבינו 5 שנים.

יש מקום לשאול ולהקשות, שאם בורא עולם דאג שישמעאל יחזור בתשובה, למה הקב"ה לא התערב שגם עשיו הרשע יתאפק ולא יתקלקל רק בעוד 5 שנים, וכך לא נפסיד 5 שנות עבודת קודש של אברהם אבינו, שהרי בדרך כלל יותר קשה לתקן מאשר לקלקל???

ונראה לתרץ, שבאמת בורא עולם אינו מתערב בבחירה לטוב ולרע, ולכן אצל עשיו הקב"ה לא עיכבו מלהתקלקל כרצונו, אבל אצל ישמעאל זה היה מקרה שונה, כי ייתכן ויסוד קלקולו של ישמעאל היה בליצנות שבאה מתוך קנאה ביצחק והשפעת הסביבה. **ואכן** כתוב בספורנו שגם ישמעאל היה מציק ליצחק, וטען לו כטענת ליצני הדור שיצחק אינו בן אברהם אלא בן של אבימלך, וישמעאל אף ניסה להורגו.

ולכאורה זה פלא עצום, שהרי ישמעאל אף על פי שהיה ידוע לו שאברהם שרה היו עקרים, בכל זאת ברור היה לו שהיה להם נס ונרפאו, שהרי את ישמעאל עצמו הוליד אברהם מהגר, וגם לדעת הליצנים שרה הולידה את יצחק, **וממילא** ברור היה לישמעאל שיצחק נולד מאברהם ושרה כי שניהם הפכו למולידים, כי אם אברהם לא מוליד אז גם הוא אינו בן אברהם, אז למה צחק על יצחק והרס לעצמו??

ללמדנו, שליצנות הורסת כל חלקה טובה, אתה יכול להיות הבן של הצדיק הגדול ביותר ואח של הצדיק הגדול של הדור הבא, ובגלל קנאה ונגיעות אתה תדבק בליצנות ותהרוס את כל חיך ברוע, ולא תמיד אתה זוכה לקבל רגעים של רצינות שבהם תתעורר ותחזור בתשובה!!! ולכן אל תפסיק ללמוד מוסר ולחזק את בניך וחבריך, (רק בזהירות, שלא להגיע למצב "אל תוכח לץ פן ישנאך").

וזהר לבנו - חיי שרה

כי ביום מהימים כאשר הרצינות תחזור לילדך כמו במצב של מוות של קרוב משפחה מדרגה ראשונה, כל המוסר יחזור פנימה ויחזיר אותך בתשובה שלימה, נכון זה תהליך ולפעמים תהליך ארוך ומתסכל ומייאש אבל בסוף זה משתלם.

אלי לא תלך האשה

כתב רש"י: לא כתוב "אולי" רק "אלי", כי בת הייתה לאליעזר, והיה מחזר למצוא עילה שיאמר לו אברהם לפנות אליו להשיאו בתו, אמר לו אברהם: בני ברוך ואתה ארוך, ואין ארוך מתדבק בברוך.

לאחרים, מכל מקום עדיין היתה טבועה בו תשוקה זרה לכסף, וברגע של חולשה הוא חזר לטבעו הרע, כמו הסיפור של החתול המאומן ששימש כמלצר, אבל ברגע שראה עכבר הוא העיף הכל ורץ כטבעו לתפוס את העכבר.

ולכן גם כאן, למרות שעל פניו היה נראה שאליעזר רוצה רק להידבק בקדושה, אברהם אבינו היה חייב בחדות לקלף את הנגיעה של אליעזר ולהגיד לו שוב, דע לך שבהצעת בתך לבני אין כאן מאה אחוז לשם שמים, **אלא** שוב **הקללה של ארוך מושרשת בך**, ועדיין יש לך בזה גם נגיעות של **שליטה וכסף** כמו שהיה לך בעת העקידה, **אלא** שכרגע זה עטוף באחוזים גבוהים של לשם שמים. **אבל** בני חייב להשתדך ב 100 אחוז לשם שמים בלי שום תערובת של נגיעות גשמיות, לכן אין חיבור בינינו. ואכן אצל בתואל ולבן הם נתנו את רבקה לשם שמים כי ראו שמה' יצא דבר!! והם לא קיבלו מתנות רק כיבוד קל - **מגדנות!!**

ומובן גם למה אברהם העדיף את **"ענר אשכול וממרא"** למרות שגם הם היו כנעניים, **ולכאורה** במה עדיפים הם מאליעזר ע"פ גמרא קידושין ס"א?? **והתשובה** לכך, יתכן כי דווקא מאליעזר שהיה ברמה רוחנית כה גבוהה שמשל בכל בית אברהם ושימש כיד ימינו בהפצת התורה, דווקא ממנו היו לאברהם אבינו ציפיות שיתעלה מעל עצמו ויצליח להשתחרר מקללת ארוך כנען, ובכל זאת אליעזר נכשל!!!

לכן אברהם העדיף את ידידו ענר אשכול וממרא מאליעזר, כי הם לא הגיעו למצב שהתעלו לרמה רוחנית גדולה ועצומה ומשם להיכשל. ואילו אליעזר הוכיח בכישלונו החד מגדלותו העצומה שעדיין דבוקה בו הקללה, וכאמור אין כן הדברים אצל ידידי אברהם - ענר אשכול וממרא.

ללמדנו, שלעיתים הדרישה מאדם בן עליה שלא ייכשל אפילו באחוזים קטנים של רוע, הרבה יותר ממה שדורשים מאדם רגיל, ואם אדם בן עליה נופל ופועל להיפך מדרגתו הגבוהה זה הרבה יותר גרוע ממי שעדיין לא טיפס גבוה!!! ולכן עלינו להתעלות ולנקות את עצמינו כראוי שכל פעולה תתאים באמת לרמתנו הרוחנית, כי אם לא נתנקה כראוי יש סיכון שנפתח שורשים רעים והם יתעצמו לרעה פי כמה וכמה דווקא בגלל גדלותנו הרוחנית הגבוהה.

ואסיים במעשה של החידושי הרי"ם, שעזב רב שכיבד אותו והלך להיות תלמיד של המגיד מפשיסחא, למרות שבגלל זה מתו בניו כי רבו הקודם הקפיד עליו, בכל זאת הרבי מגור העדיף רב שיגרד לו במגרדות של ברזל את פירווי הרוע מהשורשים במקום שילטפנו בחיבה, וכך גדל לענק החסידות, וכך גם אליעזר זכה שמשמש את אברהם גם בעולם שכולו טוב כפי שראה רב כהנא.

ואמרה שתה וגם גמליך אשקה

לניצול לרעה. **ואליעזר** שהיה תלמיד חכם עצום בוודאי ידע הלכה זו, ולמה עדיין החשיב את הפעולה לחסד ולצדקות, עד שזוהי ההוכחה שראויה היא לבית אברהם אבינו??

ונראה לתרץ שבאמת אליעזר למעשה ביקש ממנה שתשקה אותו קצת מים מהכלי, והיא זאת שהציעה מעצמה שתשקה את כל הגמלים, וזה כבר לא ניצול לרעה אלא זה חסד וטוב לב עוד לפני שיתהווה כניצול לרעה את טוב ליבה. **אמנם** אליעזר בסימן שנתן לעצמו לפני שפגש אותה רצה שהיא תציע מעצמה להשקות את הגמלים, ולא כי הוא ניצל אותה אלא אדרבא הוא רצה לבדוק האם היא תשכיל ותקדים את התנדבותה המושלמת עוד קודם שיתהווה לניצול.

אליעזר היה תלמיד חכם עצום וירא שמים גדול, ודולה ומשקה מתורת רבו לאחרים, ואליעזר יצא להילחם לבדו נגד כל המלכים הגיבורים שהרגו כדרך אגב את הרפאים הענקיים - רק בכוח אמונתו בבורא עולם ובצדקות אברהם אדונו, וזה מצריך אמונה עצומה ונדירה!! למה אם כן אברהם אבינו לא רצה לקחת את בתו ליצחק?? ועוד תמוה שאברהם אבינו קורא לו בשם ארוך!!!

ובמפרשים, הביאם אבי מורי רבי שלום בן רב יצחק ריינר זצ"ל בדבר תורה האחרון לפני פטירתו והאריך בדבר, שאליעזר היה לו נגיעות שבתו תתחתן עם יצחק, ולכן כשבא עם נגיעות הוא מכונה **עבד**, על כן **השביעו** אברהם **שיתעלה מעל לנגיעות** שלו.

ולכאורה למה זה נחשב לנגיעות פסולות, הרי לכאורה לאליעזר היו בזה רק נגיעות קדושות, כי הוא בסך הכל רצה להידבק ברבו ובזרעו, ואין לך דיבוק גדול מלקחת את בן רבו לבתו?? **וגם** יש לתמוה מדוע בתואל ולבן הרשעים ומשפחתם שהיו ממשפחת אברהם אבינו, טובים הם מאליעזר???

ונראה לתרץ, על פי מה שכתבנו בפרשת וירא על הפסוק **"שבו לכם פה עם החמור"** - עם הדומה לחמור, ששם הקשינו מדוע אברהם אבינו פגע בביטוי כזה באליעזר תלמידו הגדול מפיץ תורתו ברבים?? **ושם תירצנו** על פי המדרש, שכשאברהם ויצחק הלכו לעקידה, אליעזר וישמעאל במקום להתבונן בגדלות האב ובנו שהולכים למסור נפש, הם התווכחו מי יהיה היורש במקום יצחק!!!

ובזה הוכיח אליעזר שיש פגם בשורשיו, שלמרות שטיפס במעלות התורה והיראה שדלה והשקה מתורת רבו

לכאורה הסימן שעשה אליעזר היה אמור להרגיז ולהכעיס כל אבא מצוי, שילדה קטנה גם לאחר שהשקתה את האורח המבוגר הצמא היא תשאב ותשקה במקומו גדוד שלם של גמלים!!! **ואיך** באמת אליעזר הסכים ורצה שילדה קטנה תשאב ותשקה עבורו את כל הגמלים, הרי גמלים שותים המון מים?? והיא הדגישה עד אם כלו לשתות?? בפרט שאמר לה תני מעט מים, דהיינו שהוא לא ממש צמא וחלש.

ובפרט שיש כלל בחסד ככתוב בתורה לגבי מצוות פריקה וטעינה **"עזוב תעזוב עמו"** שרק אם הבעלים משתתפים בעזרה לעצמם ולא שישבו בצד והצדיק יעבור עבורם ובמקומם כשהם מסוגלים לעזור, כי זה ניצול לרעה את טוב לבו של השני והתורה לא מסכימה שחסד יתהפך

וְטָהַר לְבָבוֹ - ח"י שְׂרָה

והמתין אולי בכל זאת ימצא איזה אורח, לכן אחת כזו מתאימה מאוד לבית של אברהם, לבית של עמוד החסד.

והיות ובני משפחתה הכירו את רבקה שהצטיינה מאוד בתחום הזה, לחטוף חסד עוד לפני שהוא הופך לניצול לרעה, לכן הם מיד נוכחו שהסימן היה בדיוק משמים דווקא בתחום שבלטה בו מאוד לעשות חסד בלי שיהיה בו ניצול, חסד חכם של טוב לב, ולא של חולשה וניצול.

ללמדנו שהשלימות נמדדת בלהט והרדיפה שלנו לקיים את התורה והמצוות, שבמקום לחפש דרכים להתחמק מלימוד התורה וקיום המצוות, או לקיימם מתוך חובה ועול קשה, עלינו לאהוב את תורה והמצוות וגם התפילות ולשמוח בהם, ואדרבא עלינו לעשות תחבולות לא להיפטר מקיומם, ולהצטער מאוד בביטולם, כפי שאברהם אבינו הצטער מאוד כשלא היו לו אורחים וייסר את עצמו בשלישי למילתו לשבת בפתח האהל בחום היום, כי ברוב צערו על ביטול האורחים הוא לא ייתר, אלא התכונן בכל זאת, אולי בכל זאת יש סיכוי אפילו קל שתזדמן לו מצוות חסד.

ויתכן שלכן דווקא בהכנסת אורחים זו הוא זכה לקבל שכר לדורות על כל פעולה שעשה עם האורחים הללו, למרות שבעצם התברר שהם מלאכים ולא בני אדם, כי כאן התחדד רצונו העז והבלתי מתפשר והתשוקה של אברהם אבינו למצוות חסד.

ומעשה אבות סימן יפה לבנים, וכפי שכתבתי על הפסוק "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה", שהילדים כשרואים את האבא סובל מעול התורה והמצוות למרות שהוא מקפיד לקיימם בשלימות כל ימיו ואפילו במסירות נפש, בכל זאת היות ואצלו זה עדיין עול וסבל ממילא לבניו דור ההמשך חלקם יעדיפו לא לסבול כל חייהם כפי שאביהם סבל, ויש גם שעושים מעשה ויוצאים לתרבות רעה, העיקר לא לסבול כפי שאביהם סבל, לכן גם אם קשה לך מפני כובד החומר ועייפות הגוף ועול הפרנסה, בכל זאת אם כבר אתה עושה מצווה או לומד תורה ומתפלל לפחות בזמן שאתה עושה אותה ממילא, לפחות אז תשתדל לעשות אותה בשמחה ובהתלהבות, כי למה לסבול בחינם!!! ורבים שעשו כעצה הזו הצליחו וליבם השתנה לאהוב את התורה והמצוות באמת ובתמים, וגם אתה יכול!!!

שתה וגם גמליך – השינוי בין סימן אליעזר לפועלה של רבקה – המשך

אחרי שאליעזר שתה ונרגע מצימאוונו הוא כבר יכל בעצמו לטפל בגמלים, ובכל זאת רבקה הציעה את עצמה בהתנדבות מושלמת מתוך טוב לב אמת, והיא רצה במהירות לחטוף את החסד להשקות את הגמלים עד שיסיימו לשתות עוד לפני שיסיפק לבטל לה את המצווה ולהפוך זאת לניצול במקום מצוות חסד.

והיא הצליחה, כי אליעזר היה בהלם והיה **משתאה ומשתומם האם הסימן הצליח או לא**, כי זה לא היה בדיוק לפי דבריו, ועד שהוא החליט שזה ממש מתאים ואדרבא זה יותר מושלם מהבדיקה שדרש, היא כבר סיימה בשלימות את מעשה החסד המושלם שלה בלי שעזר לה.

ללמדנו, שלפעמים אתה מבקש לפי המחשבות שלך, אבל הקב"ה נותן לך יותר טוב ממה שביקשת, כמו כן לפעמים נראה לנו שאנחנו מבינים במהותו של צדיק, אבל טעינו, צדיקים הרבה יותר גבוהים מהמחשבות שלנו, הנה לנו אפילו אליעזר הגאון והצדיק שהיה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים בכל זאת לא הצליח להגיע לעומק פעולתה של רבקה אמנו בילדותה.

ותורד כדה מעליה ותאמר שתה וגם גמליך אשקה ואשת, וגם הגמלים השקתה

יגיד להם שהוא האדם הגדול והגיבור לא עזר לרבקה הצעירה ביותר למרות שהוא כבר היה רגוע מצימאוונו וחזרו לו כוחותיו???

וכי יספר להם את האמת שבאותם רגעים הוא היה טרוד כי היה משתאה ומתבונן האם מעשיה תואמים לסימן שנתן למרות השינויים שהיו וכפי שפירטתי במאמר הקודם!!!! **הרי** אם היה רק מעלה להם שהיה לו צד של ספק ותהייה האם הסימן באמת הצליח או שלא, יתכן וזה כבר היה הורס את השידוך וכבר בתואל ולבן לא היו אומרים ש"מה" יצא הדבר, לא נוכל דבר אליך רע או טוב", אלא יתכן והיו מתווכחים אתו שזה לא מדויק ואם כן זה לא ברור שמה" יצא הדבר, לכן הוא נאלץ לשנות קצת מהמציאות.

נ, זהו שדכן אמתי שמשנה ומייפה בכדי לא להרוס את השידוך בגלל חוסר הבנה מעמיקה וטהורה של אנשים כמו בתואל ולבן, ולכן לפעמים יש צורך נכון לשנות קצת בכדי לא להרוס את המשפט היפה "מה" יצא דבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב".

וזה חסד אמיתי, להקדים לעזור לפני שזה יתהפך לניצול אלא שפע של לב טוב, וזה החסד המושלם בבית אברהם, שלא מחפשים להתחמק מחסד אלא מחפשים לחטוף חסד לפני שיברח וייהפך לניצול.

כמו שאברהם ביום שלישי למילתו למרות הכאב ישב בחום היום לחפש אורחים ולא שמח שאין אורחים ויוכל לשכב ולהתרפאות, אלא הצטער וישב בשמש בחום

ללמדנו שהשלימות נמדדת בלהט והרדיפה שלנו לקיים את התורה והמצוות, שבמקום לחפש דרכים להתחמק מלימוד התורה וקיום המצוות, או לקיימם מתוך חובה ועול קשה, עלינו לאהוב את תורה והמצוות וגם התפילות ולשמוח בהם, ואדרבא עלינו לעשות תחבולות לא להיפטר מקיומם, ולהצטער מאוד בביטולם, כפי שאברהם אבינו הצטער מאוד כשלא היו לו אורחים וייסר את עצמו בשלישי למילתו לשבת בפתח האהל בחום היום, כי ברוב צערו על ביטול האורחים הוא לא ייתר, אלא התכונן בכל זאת, אולי בכל זאת יש סיכוי אפילו קל שתזדמן לו מצוות חסד.

ויתכן שלכן דווקא בהכנסת אורחים זו הוא זכה לקבל שכר לדורות על כל פעולה שעשה עם האורחים הללו, למרות שבעצם התברר שהם מלאכים ולא בני אדם, כי כאן התחדד רצונו העז והבלתי מתפשר והתשוקה של אברהם אבינו למצוות חסד.

ומעשה אבות סימן יפה לבנים, וכפי שכתבתי על הפסוק "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה", שהילדים כשרואים את האבא סובל מעול התורה והמצוות למרות שהוא מקפיד לקיימם בשלימות כל ימיו ואפילו במסירות נפש, בכל זאת היות ואצלו זה עדיין עול וסבל ממילא לבניו דור ההמשך חלקם יעדיפו לא לסבול כל חייהם כפי שאביהם סבל, ויש גם שעושים מעשה ויוצאים לתרבות רעה, העיקר לא לסבול כפי שאביהם סבל, לכן גם אם קשה לך מפני כובד החומר ועייפות הגוף ועול הפרנסה, בכל זאת אם כבר אתה עושה מצווה או לומד תורה ומתפלל לפחות בזמן שאתה עושה אותה ממילא, לפחות אז תשתדל לעשות אותה בשמחה ובהתלהבות, כי למה לסבול בחינם!!! ורבים שעשו כעצה הזו הצליחו וליבם השתנה לאהוב את התורה והמצוות באמת ובתמים, וגם אתה יכול!!!

ויתכן לפי ההסבר הקודם לבאר מדוע רבקה שינתה מסימנו של אליעזר, שהרי הוא בסימן שעשה אמר במשפט אחד "שתה וגם גמליך אשקה", ואילו היא חילקה את המשפט וגם את הפעולות לשני חלקים נפרדים לחלוטין, שהיא אמרה "שתה אדני ותמהר ותורד כדה על ידה ותשקה, ותכל להשקתו ותאמר גם לגמליך אשאב עד אם כלו לשתות".

ובעצם כאן היא הביאה את מעשה החסד שלה לשלימות, כי כשאדם צמא מבקש ממנה מים מיד היא נתנה לו מים בלי להתעכב רגע, ורק אחרי שסיים לשתות היא מציעה ומטפלת בגמלים. **אומנם** יש כאן יותר מזה, שהרי בעצם

ללמדנו, שלפעמים אתה מבקש לפי המחשבות שלך, אבל הקב"ה נותן לך יותר טוב ממה שביקשת, כמו כן לפעמים נראה לנו שאנחנו מבינים במהותו של צדיק, אבל טעינו, צדיקים הרבה יותר גבוהים מהמחשבות שלנו, הנה לנו אפילו אליעזר הגאון והצדיק שהיה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים בכל זאת לא הצליח להגיע לעומק פעולתה של רבקה אמנו בילדותה.

ותורד כדה מעליה ותאמר שתה וגם גמליך אשקה ואשת, וגם הגמלים השקתה

אליעזר שינה וממש לא דייק בסיפורו לבתואל וללבן את רצף הסיפור, שהרי במציאות רבקה דבר ראשון אמרה לו שתה אדוני והשקתה אותי, וכשסיימה להשקות אותי, רק אז היא אמרה לו שגם לגמליך אני אשאב ואשקה וכך אכן עשתה, ואילו הוא סיפר שרבקה הציעה לו לשתות וגם להשקות את הגמלים לפני שהוא שתה, ונשאלת השאלה מה פשר השינוי???

ולשינוי כאן יש בוודאי משמעות חשובה, שהרי כתוב **במדרש** רבה ס' ח' א"ר אחא יפה שיחתם של עבדי בתי אבות מתורתם של בנים, שהנה על סיפורו של אליעזר התורה מרחיבה בשנים ושלושה דפים וחוזרת על עצמה, ואילו על חלק מההלכות לדוגמה בהלכות שרץ שזה מגופי ההלכות שבתורה לגבי הלכה שאין דמו מטמא כבשרו זה לא נכתב במפורש בתורה אלא רק מריבוי ובדרך דרש מהפסוק.

אלא כאמור קודם שהיא אכן קודם נתנה לו לשתות כדי שיהיה רגוע ומסודר, ואז היא במהירות חטפה את המשך המצווה להשקות את הגמלים לפני שהוא יעזור לה, אבל את זה יתכן ואליעזר התבייש לספר למשפחתה, וכי מה

וזהר לבנו - חיי שרה

לבב לעשות את הדבר הנכון ובצורה הנכונה, וכמובן שעליו להתייעץ ברב מוסמך לקבל דעת תורה בכל שאלה העולה על הפרק.

כי אכן יש דברים שאסור לספר או לא צריך לספר, כי לא תמיד הצד השני מקבל את האמת בפרופורציה נכונה, ולזה צריך הרבה חכמת חיים והרבה יראת שמים טהורה ויושר

ללמדנו שכשם שמצווה לומר דבר הנשמע כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע, ואל תחשוב שעליך לומר כל דבר בבחינת ייקוב הדין את ההר, אלא עליך לדעת שכאשר מותר לשנות מפני דרכי שלום אז זו האמת וזה רצון הבורא, ואל תהיה צדיק הרבה, ובוודאי אל תשמיע לאנשים מה שהם לא ישמעו לך ועוד תקלקל יותר בדברך עמו, כפי שכתוב אל תוכח לץ פן ישנאך, ובעזרת השם נזכה להיות אנשי אמת שעושים ופועלים לפי רצון ה' באמת ובתמים אמן ואמן.

ויוצא העבד כלי כסף וכלי זהב ובגדים ויתן לרבקה

וייתכן לאור הדברים ובדרך אפשר, שכל מעוכב שידוך, שיקרא בפרט השבוע פעם או מספר פעמים את פרשת השידוך, ואולי זה יפתח לו פתח בזכות הפתחים לדורות שפתח אברהם על ידי שלוחו אליעזר בשידוך זה, וראינו בדברי רב אחא כמה חשיבות יש לפרשת השידוכין כאן שהתורה האריכה בה הרבה יותר מגופי תורה - הלכות.

אמנם הרבנית אסתר הצדקת מאשדוד דחתה את דברי בחכמתה הרבה, שייתכן והבגדים התקצרו בנס, ולא בגלל שמראש היה ברור לאברהם אבינו בנבואה או ברוח הקודש שהיא השידוך שנקבע,

והוכיחה זאת מבגדי שאול הגדולים, כשדוד בא להילחם נגד גוליית הבגדים התקצרו בנס ונהיו תואמים בדיוק למידתו של דוד הנמוך בהרבה משאול שהיה משכמו ולמעלה.

אבל בכל זאת, עצם הדבר שהבגדים הפכו בנס להיות מתאימים לגיל זה, זה עצמו כבר מוכיח לכולם שיד ה' בשידוך זה, וזה מוכיח ללבן הרשע שאין כאן רק בחור שידוע לדבר יפה ולשכנע בהרהורי ליבו על סימנים שעשה, אלא יד ה' בדבר ומה' יצא דבר, כפי שדוד התאים למלוכה ולכן בגדי שאול הפכו למתאימים למידתו, ואכן ראינו ברש"י בשמואל א' י"ז ל"ח שמנס מדהים זה הבין שאול שדוד ימלוך במקומו והכניס בו עין הרע.

ללמדנו שעלינו להתבונן ולמצוא את השגחת בורא עולם עלינו, ומי שמתבונן ומאמין באמת וביושר בבורא עולם פתאום הוא מגלה רצף מדהים שאין לו הסבר בדרך הטבע אלא רק בנס נסתר מתוך ההשגחה העליונה, האמינו ותאמנו, התבוננו ותתפעלו, כי עין ה' אל יראיו למייחלים לחסדו.

שתה וגם גמליך אשקה - מים לרחוץ הוא והאנשים אשר אתו

לשאר האנשים אשר איתו כי רק הוא ביקש מים ולא הם, והיות והוא ביקש רק מעט מים אז היא הבינה שהם לא באו מדרך רחוקה וממילא שאר האנשים אינם צמאים, ועובדה היא שהם לא ביקשו וגם אליעזר לא ביקש תנו לנו לשתות - דהיינו עבור כולם.

ואולי לכן לגבי הגמלים היא אמרה שהיא תשקה אותם עד שיכלו לשתות, וייתכן שהתכוונה לומר כי היות והם לא באו מדרך רחוקה לכן היא ליתר בטחון תתן מים לגמלים ואם הם לא צמאים ממילא הם ישתו רק קצת.

ואולי היות וגמלים צוברים מים בגופם להליכה ארוכה במדבר לכן היא הציעה שלמרות שהגמלים לא צמאים אבל היא תמלא אותם בכדי שיהיו מוכנים למסע ארוך.

וייתכן עוד, שבאמת אף אחד מהבאים לא היה צמא כי הייתה להם קפיצת הדרך, והיא בחכמתה ובצדקותה הבחינה והכירה בכך, ולכן היא הבינה שאין צורך להשקות את שאר האנשים, ורק לבן אחיה שרץ והכניס את האורחים לבית לא שם לבו לכך מרוב להיטותו לכסף, והוא - לבן כמפורש בתרגום יונתן נתן לגמלים תבן ומים לרחוץ את רגלי אליעזר ורגלי האנשים אשר עמו, למרות שאולי בגלל קפיצת הדרך באמת לא היה צורך בכך.

התבוננתי בדבר, כתוב בתורה שאליעזר הוציא בגדים לכלה - רבקה ונתן לה, והרי היא הייתה בת 3 שנים אז איזה בגדים נתן לה?? של נערה!! הרי זה היה אמור להיות גדול עליה??

והתשובה בפשטות, שאברהם ידע שרבקה היא השידוך ולכן נתן לאליעזר בגדים של בת 3, אבל אם כך יש להקשות בשביל מה כל הסימנים והסיפורים שעשה וסיפר אליעזר, לכאורה פשוט יותר וקל יותר היה לאליעזר להוכיח לבתואל וללבן שרבקה היא הכלה המיועדת מהשמים ליצחק. **וההוכחה** הפשוטה לכך היא על פי בגדי הכלה שהביא מאר"י לכלה והם למרבה הפלא התאימו בדיוק לרבקה בת ה 3, וזה יוכיח להם מה שכתב רש"י שאברהם ברוח הקודש ידע שהשידוך משמים, ושוב אם כן בשביל מה אליעזר עשה סימנים וסיפר להם את כל הסיפור??

ונראה לתרץ, שאכן הבגדים יכלו לקצר הליכים, אבל כאן אליעזר בזכות ובכוח אברהם בכוונה פתח פתח גדול לכל באי שער השידוכין מעתה ועד עולם, גם לפשוטי עמך בית ישראל שלא מלומדים בניסים גלויים, שגם להם יהיו סימנים מכל מיני כיוונים לסייעתא דשמיא וכהכוונה מאת ה' והשגחה עליונה לשידוך, שהרי מעשה אבות סימן יפה לבנים, ושוב זה היה רק כסימן טוב, אבל ההחלטה על התאמת השידוך הייתה רק כשענתה שהיא בת בתואל כמבואר במפרשים.

כשכתבתי בפרשת לך לך בעניין עשרה צדיקים בסדום על חשיבות של מניין צדיקים, הראה לי אחי הרב אריה לייב ריינר שליט"א את דברי החזקוני בפרשתנו על הפסוק "ויקה העבד עשרה גמלים" - כשיצא לבתואל, ומוסיף החזקוני וכן ראיתי במדרש הגדול ובבעלי התוספות והרשב"ם שאליעזר לקח אתו מנין של עשרה מחשובי בית אברהם בכדי שיהיה אירוסין במנין.

ולפי זה קשה מאוד איך יתכן שאליעזר עשה סימן וגם כך רבקה פעלה שנתנה לו ולגמלים לשתות, וכי מה עם הצורך להשקות את כל המניין אנשים שבאו עם אליעזר, וכי הם לא זקוקים לשתות?? וכי הגמלים חשובים מהם??

וייתכן שלכן כתוב במדרש מעין גנים וכן כתוב במשנת רבי אליעזר על הפסוק "ויאכלו וישתו הוא והאנשים אשר עמו", שלא מצאנו שבאו עמו אנשים אלא מלאכים באו עמו, ולכאורה הרי כתוב לפני זה "ומים לרחוץ רגליו ורגלי האנשים אשר אתו", אלא כוונתו שלא מצאנו קודם בסימן ובפעולת החסד של רבקה ששאבה ונתנה מים לאנשים לשתות, על כורחך שבאמת לא באו אנשים רק גמלים.

אמנם כאמור דעת בעלי התוספות שכן באו עם אליעזר עשרה אנשים, ואולי היא הציעה מים רק לאליעזר ולא

וזהר לבנו - חיי שרה

המשך – פלפול בדברי רש"י

מארץ ישראל, אבל דווקא אחרי גיליה למשפחה שהייתה לו קפיצת הדרך אז חידד להם את חוכמת רבקה שהבינה שלא צריך להשקות את האנשים שבאו עמו.

וכבר כתוב בגמרא תענית ד' שאליעזר עשה סימן שלא כהוגן ואולי גם זה כלול שביקש שלא כהוגן, שעשה סימן שתציע שתשקה גם את האנשים אשר עמו זה היה לא כהוגן כי הם לא ביקשו וזה היה מיותר וכאמור, כי בחוכמתה הבינה והבחינה שהוא בא בקפיצת הדרך והם לא צמאים.

ושמא לאחר שסיפר על קפיצת הדרך כבר לא היה צורך להסביר שהיא בחוכמתה לא נתנה מים לאנשים כי ביקש רק מעט מים, אלא בכל זאת אליעזר רצה להמחיש שאפילו רבקה הקטנה קלטה שיש כאן מעשה ניסים ושהם הגיעו בקפיצת הדרך ולכן גם כאשר סיפר שביקש ממנה מים בלי לציין לה מעט מים, בכל זאת היא לא הציעה ולא השקתה את האנשים שעמו שלא ביקשו ולא היה להם צורך לשתות כי באו בקפיצת הדרך, כי אליעזר רצה לשכנע את המשפחה שכל השידוך הוא מעשה ניסים "ומה יצא דבר".

ויקה האיש נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים על ידה עשרה זהב משקלם

ונראה לתרץ על פי מה כתבתי בהרחבה במאמרים הקודמים, שרבקה עשתה חסד מיוחד במינו, שהיא התנדבה מעצמה לעזור בלי לקבל עזרה מהנזקק, והיא הזדרזה בחכמתה להציע ולבצע את החסד עוד לפני שזה יהפך לניצול לרעה, וזה מקרה נדיר במיוחד שאין בנמצא בעלי חסד כאלו מלבד בודדים ממש.

ולכן גם אם יתברר שהיא לא מבית אברהם אבינו בכל זאת מגיע לה פרס ועידוד על מעשי החסד הנפלאים שלה כי אברהם עמוד החסד שבעולם ישמח שמכספו יהיה עידוד לבעל חסד גדול שיוכל להקים מפעל חסד חדש בחרן.

*שבע

מאת בורא עולם, ואם כן מה ההבדל בין הצדיקים לרשעים בעניין התאוה למילוי משאלות לבם??

אלא יתכן שזה ההבדל בין הצדיקים לרשעים, שהצדיקים כאשר קיבלו את מבוקשתם ואת משאלות ליבם מיד הם מרוצים ומרגישים שובע, ואין להם שום תאוה ושום משאלה חדשה ונוספת, ואילו הרשעים כאשר קיבלו את מבוקשתם מיד מתעורר בהם תאוה להכפיל מה שהם השיגו וקיבלו, כי הרשעים גם כאשר הם מקבלים הם לא מרגישים שובע.

ולמה באמת הרשעים לא מרוצים כאשר משאלתם התמלאה, וההסבר הוא על פי דברי הכלי יקר שמשביר שהרשעים אין להם חיים לעולם הבא ועיקר שלוותם בעולם הזה, לכן לעולם הם לא שבעים, כי הם יודעים שמה שהם לא יתנו כאן יותר הם לא יתנו לעולם.

אבל הצדיקים שבעים בימים כי עיקר חייהם זה העולם הבא כמ"ש דוד (תהלים לט ה) "הודיעני ה' קיצי ומדת ימי מה היא אדעה מה חדל אני", שביקש דוד לדעת עד כמה זמן אהיה חדול – נמנע מן הטובה האמתית של העולם הבא, שהיות ועיקר חייהם זה העולם הבא לכן כל צרכי העולם הזה לא כל כך נחשבים בעיניהם, אלא כאילוץ לחיות בעולם הזה ולא כמטרה בפני עצמה, ולכן יש להם שובע.

וממשיך הכלי יקר לפרש שהקדים הפסוק אצל אברהם את ימי השיבה לימי הזקנה, לומר לך לא זו שבימי השיבה היה שבע ימים – שבע מהחיים הגשמיים, אלא אפילו בימי הזקנה הקודמים לשיבה גם כן היה שבע מהם, כי כל כך היה לו חפץ גדול ליהנות מזיו השכינה, כי היה מואס בחיי העולם הזה, כי כל ימיו כי נכסוף נכסף לבית אביו שבשמים.

שוב הראוני תלמידים מצויינים מישיבת ווילקומיר באשדוד, שבסיפור אליעזר למשפחת רבקה כתוב שאמר "ואמרתי אליה השקיני נא מעט מים מכדך, ואמרה אלי גם אתה שתה וגם לגמליך אשאב", ורש"י שם דרש מהמילים "גם אתה שתה" לרבות את האנשים שהיו עמו, ואם כן זה סותר את דברי קודם?? בפרט שכאן כתוב שביקש לשתות מעט מים ובכל זאת הוא רצה שהיא תשקה את כל האנשים אשר עמו?? **אומנם** עמדו על זה המפרשים, מדוע רק כאן בסיפור זה מופיע ולא קודם כשהדברים קרו במציאות, וגם לא אחרי זה כשסיפר איך רבקה אכן השקתה אותו ואת הגמלים?? וגם למה אליעזר רק רמז על זה ולא אמר במפורש שתשקה גם את האנשים אשר עמו כמו שהזכיר במפורש את הגמלים?? ועי' בספר משכיל לדוד שדן בעניין.

וייתכן, שגם לדעת רש"י רבקה באמת לא השקתה את אנשי אליעזר כי הם לא ביקשו לשתות כפי שאליעזר ביקש, וזה סימן שהם לא צמאים, ובפרט שבאמת הם לא היו צמאים כי הייתה להם קפיצת הדרך כפי שסיפר אליעזר קודם למשפחה וגם הוכיח להם זאת על ידי פירות טריים

לאחר שאליעזר נתן לה את הזהב, רק אז שאל אותה בת מי את, ושאלני הבה"ח אליהו בנימין פורת נ"ו שהרי היא הייתה הראשונה שפגש ואולי כל בנות המקום היו בעלות חסד כמותה, ומי אמר שדווקא היא הראשונה שפגש היא המתאימה ביותר להיות אשתו של יצחק??

ואם יתברר שיש אחת נוספת טובה יותר או שיתברר שהיא בכלל לא ממשפחת אברהם אבינו אז לכאורה אליעזר בחינם בזבז עליה סכום עתק בתכשיטי הזהב שנתן לה, וכי איפה האחריות שלו על כספי אדונו??

מצאנו אצל אברהם אבינו כשנפטר את המושג שנפטר "שבע", וגם אצל יצחק כתוב "שבע ימים" ואילו אצל יעקב אבינו לא כתוב שנפטר שבע, וצריך להבין מה המשמעות שנפטר "שבע"?? וכמו כן צריך להבין מדוע נשתנה יעקב משאר האבות שלא נכתב בו שנפטר "שבע"??

והנה הרמב"ן מפרש ש"שבע" הכוונה זקן ושבוע, שראה כל משאלות לבו ושבוע כל טובה, וכן אצל יצחק "ושבע ימים" הכוונה ששבעה נפשו בימים, ולא יתאוה שיחדשו בו הימים דבר, וכמו שכתוב אצל דוד "וימת בשיבה טובה שבע ימים ועושר וכבוד" דהיי"א נט כה, והוא א. סיפור חסדי השם בצדיקים, ב. מדה טובה בהם שלא יתאומו למותרות, כפי שכתוב על הצדיקים "תאוות לבו נתת לו" תהלים כא ג. ולא כמו שנאמר אצל שאר האנשים "אוהב כסף לא ישבע כסף" קהלת ה ט, וכן כתוב במדרש קהלת רבה א יג "אין אדם יוצא מן העולם וחצי תאוותיו בידו", יש בידו מנה מתאוה מאתים, השיגה ידו למאותים מתאוה לעשות ארבע מאות, שנאמר "אוהב כסף לא ישבע כסף".

ודומה לדברי הרמב"ן שכתב "שראה כל משאלות לבו ושבוע כל טובה", כתב הספורנו "ושבע", מכל מה שהתאוה לראות ולעשות בימיו:

וצריכים להבין את עומק העניין, שהרי גם לצדיקים בחייהם יש לפעמים משאלות ובקשות מבורא עולם שיתן להם את מבוקשתם, ובעצם זה מוכח מדברי הרמב"ן "שראה כל משאלות לבו" – דהיינו שהיו לצדיק משאלות, וכפי שהספורנו כתב "שבע מכל מה שהתאוה לראות ולעשות בחייו", ואם כן גם לצדיקים יש תאוה שיתקבל תפילתם ותתמלא בקשתם

וזהר לבנו - חיי שרה

בהגיעם לגיל 70 הם סיימו את כל חובתם הכספיים, וזאת למרות שהם אברכי כולל כל ימי חייהם.

והסיבה לכך פשוטה היא, שבדרך כלל בגיל זקנה אדם משלים את חובותיו הכספיים שהיה עליו להשיג בחייו לצורכיו ולצורכי משפחתו, ולכן הוא כבר לא במרוץ החיים אלא מתכוון הוא לעולם הבא, וכדברי הכלי יקר שבגיל השיבה הצדיקים משתוקקים כבר לעולם הבא ומוותרים על חיי העולם הזה.

האם יש הבדל בין שבע, לשבע ימים?

התקיימו בחייו, כי כאב לו על נכדו ועל שלא יכל לברך את בנו ממשך דרכו, על כן המשמעות לרבינו מיוחס ואולי גם לפי רש"י ש"שבע" זה כמו "שבע ימים" – שכבר מאס בחיי העולם הזה והעדיף את חיי העולם הבא.

ויתכן בדרך אחרת, על מה שכתוב "נער הייתי וגם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם", ולכאורה הדברים קשים שהרי מצאנו צדיקים שמצבם הגשמי נורא ואיום כי הם בחובות כספיים וזרעם מבקש לחם, כפי שמצאנו על התנא רבי חנינא בן דוסא שנאמר עליו שכל העולם ניזון בשביל חנינא וחנינא בני ניזון מקב חרובים, וגם מצאנו בהלל הזקן שהלך לבית המדרש בלי שהיה לשלם אפילו לשומר הסף כי באותו יום לא מצא פרנסה, וגם מצאנו קדושי עליון במהלך הדורות שהיו עניים מרודים ממש?!

אלא התשובה הפשוטה היא, שלא ראיתי צדיק נעזב – בגלל שזרעו מבקש לחם, אלא הצדיק מאמין שבורא עולם הטוב והרחום דואג לו ואיכפת לו ממנו, וכל מה שהיה לו עד רגע זה זה בדיוק מה שנגזר לו לקבל, וזה בדיוק מה שהיה צריך לקבל עד אותו רגע, ולכן מברכים בשם ומלכות בכל יום ויום "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם שעשה לי כל צורכי", וגם אדם עני וגם אדם חולה וגם בעל צרות קשות חייב לומר ברכה זו בשם ומלכות, כי זו האמת היחידה!! שעד רגע זה כל אדם קיבל בדיוק מה שהוא צריך לא פחות ולא יותר, רק אדם לא יודע חשבונות של מעלה ואינו יודע מה הטוב עבורו.

ובכל זאת מותר לאדם להתפלל ולהשתדל עבור מה שנראה לו צרכיו בעולם הזה, כי כך גזר בורא עולם שבן אדם יעמוד "אדם לעמל יולד", וחלק גדול מההשתדלות זה לבקש רחמים מבורא עולם שימלא כל מחסרו בכדי שיוכל לעבוד את בורא עולם בלי מפריעים ובלי מניעות ובלי לחץ של חובות ובלי להזדקק חלילה למתנת בשר ודם, וכל זה על העתיד, אבל כל רגע שעבר חייב אדם להאמין שזה מה שהגיע לו וכך גזרה ההשגחה העליונה.

ולכן יתכן שדעת הרבינו מיוחס לומר שאין הבדל בין שבע לשבע ימים, כי כל צדיק בעל ביטחון בכל רגע שעבר בחייו הוא מאמין שקיבל כל מחסורו ושמח בחלקו, וכל קושי הוא מקבל כניסיון באמונה ושמח כל רגע שהצליח לעמוד בגבורה בניסיון, כי זה עיקר החיים בעולם הזה להתגבר ולהתחזק באמונה תמיד למרות הקושי.

אומנם לדעת רבינו בחיי אפשר לומר שבכל זאת נחת יהודית מכל הילדים זה שלוה מתוקה, ואין דומה צדיק שמת בלי נחת מכל יוצאי חלציו לצדיק שמת שכל יוצאי חלציו צדיקים וכשרים, וזאת למרות האמונה בהשגחה העליונה, ולכן לדעתו וכדברי התרגום אברהם אבינו נפטר "שבע" יותר מאשר יצחק שהיה "שבע ימים" בלבד.

"שבע" – על פי הרמב"ן

המשנה כך היא דרכה של תורה "פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן"??

אלא אכן מדויק מלשונו הטהור של הרמב"ן שבחינה כזו של "שובע" – מתוך שפע גשמיות עושר וכבוד, זה לא שובע לצדיק עצמו אלא לאחרים שיתפעלו ממתנת ה' שנותן טוב לאוהביו, וכלשון הרמב"ן "סיפור חסדי השם בצדיקים", שזה יעודד אנשים להיות צדיקים כי ה' גומל טוב עם יראיו בזה ובבא.

ולהננת העניין רצוני לספר מה שסיפר לי גיסי היקר הרב אברהם ניסן גוטשטיין שליט"א שעשיר גדול החליט לכסות את כל החובות שיש לאברכים מעל גיל 70 בכולל "חזון אי"ש" בבני ברק, וכידוע זה כולל גדול שיש בו אברכים שעשרות שנים למדו בכולל בהתמדה גדולה ורבים מבני הכולל אכן עברו את גיל 70.

למרבי הפלא, לא נמצא אפילו אחד שיש לו חובות!!! למרות שכולם חיתנו ילדים רבים ושילמו הון עבור החתונות, בכל זאת

אומנם הרבינו בחיי כותב שיש כן חילוק בין שבע, לשבע ימים, ששבע הכוונה בכל התחומים ואילו שבע ימים הכוונה רק שבע בימים, השאלה אם כן מה איפה משמעות ההבדל??

ובפשטות החילוק הוא ששבע הכוונה שכל צרכי הגשמיים וצורכיו בעולם הזה התמלאו כראוי, כפי שמצאנו אצל אברהם אבינו שהספיק לסדר כל ענייניו בעולם הזה בצורה טובה שלא חסר לו כלום בעולם הזה, וזכה לראות את יצחק ממשיך דרכו, וגם זכה לראות את ישמעאל חוזר בתשובה בסוף ימיו, וגם לא ראה בקלקולו של עשו נכדו, ולכן מתאים שהיה שבע בעולם הזה כי באמת כל משאלות לבו התמלאו לטובה.

אומנם יצחק לא זכה שכל צרכי חייו יתמלאו לטובה, שהרי ראה בקילקולו של בנו עשו הרשע, ועשו לא חזר בתשובה גם בעת פטירתו, וגם יצחק בחייו היה חשוב כמת שהיה עוור משך שנים, ומלבד זאת היה חסר לו את קרבת בנו הצדיק ממשיך דרכו יעקב אבינו שרחוק ממנו במשך 34 שנים, ולכן לא נכתב בו "שבע", אלא רק "שבע ימים", שלמרות שליצחק לא התמלאו כל צרכיו כביכול בחייו לטובה,

בכל זאת גם יצחק אבינו העדיף את חיי העולם הבא בקרבת אלוקים, מאשר להמשיך לחיות עוד ימים בעולם הזה, ועל זה ולכן נכתב אצל יצחק אבינו שהיה "שבע ימים", כי יצחק אבינו הרגיש **שימלא את תפקידו** בעולם הזה (ועיין מה הרחבתי בפרשת תולדות – **עד כמה יצחק אבינו ניסה והשתדל שגם עשו יהיה בן צדיק**), ואין לו עוד צורך לחיות בעולם הזה אלא השתוקק לחיות בעולם הבא.

אבל מצאתי ברבינו מיוחס שכתב שאין הבדל בין שבע, לשבע ימים, שהכוונה בשניהם "שבע ימים", וצריך להבין מדוע לדעתו אין הבדל כפי שביארתי קודם??

ויתכן, לתרץ דעתו לפי קושיה נוספת, שהנה רש"י מוכיח שישמעאל חזר בתשובה לא מהפסוק שכתוב שאברהם אבינו נפטר "שבע", אלא מהפסוק שישמעאל נתן ליצחק את הכבוד להיות הראשון בקבורת אברהם אבינו.

ולכאורה מדוע לא מספיק להוכיח מהפסוק "שבע", שכל משאלותיו בחייו התקיימו לטובה שכלול בזה נחת מישמעאל בנו שחזר בתשובה וכפי ההסבר שכתב התרגום יונתן על הפסוק "שבע" שנפטר בשלוה מתוך נחת רוח??

אלא יתכן שהיות ולדעת רש"י אברהם אבינו ידע שכדו עשו יהיה רשע, וכפי שכתב רש"י על הפסוק "ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלוקים את יצחק בנו" כה' יא', שכתב: אף על פי שמסר הקדוש ברוך הוא את הברכות לאברהם נתיירא לברך את יצחק מפני שצפה את עשו יוצא ממנו, אמר יבא בעל הברכות ויברך את אשר ייטב בעיניו, ובא הקדוש ברוך הוא וברכו, לכן גם אברהם אבינו לא נפטר בשלוה מושלמת כי כל משאלותיו

ברמב"ן המובא קודם בתחילת העניין, משמע שיש צדיק שנפטר שבע בגלל שפע בגשמיות כגון עושר וכבוד, וכפי שהוכיח זאת מדוד המלך שכתוב במפורש שנפטר שבע ימים מתוך עושר וכבוד.

ולכאורה מה שייכות שובע אצל צדיק בגלל עושר וכבוד, וכי צדיק מחפש עושר וכבוד, וכי עושר וכבוד נותנים שובע לצדיק?? הרי ההתעלות הגדולה לצדיקים היא מתוך צער ודוחק, כמאמר

וטהר לבנו - חיי שרה

כי אין לו לצדיק אמיתי שום חפץ בגשמיות אלא כל חפצו והנאתו היא ברוחניות בדביקות בה' ובתורתו ולהגיע לחיי העולם הבא וכפי שהארחנו קודם.

ואומנם ממשיך הרמב"ן שכל צדיק מסתפק ושמוח בחלקו כמאמר המשנה איזה הוא עשיר השמוח בחלקו, ולכן גם צדיק שאין לו עושר וכבוד גם בו שייך שימות מתוך **"שובע ימים"**.

ויהי רצון שנוכל לעבוד את בורא עולם מתוך שמחה ומתוך הרחבת הדעת, ושזוכה לספר חסדי ה' עמנו, כי קשה לנו הדוחק והלחץ כי אנחנו אנשים פשוטים אבל אוהבים אנו מאוד את הקב"ה, וה' יעזרנו ויתן לנו שפע ברוחניות ובגשמיות אמן ואמן.

"שובע" מהעולם הזה?? הרי כל רגע בעולם הזה דווקא מקיימים מצוות??

וייתכן שעל טענה זו המשיך הרמב"ן והביא את דברי המדרש שהם כמשלימים את דברי הרמב"ן הראשונים ולא כפירוש נוסף, ודברי המדרש הם **בבראשית ובה (סב ב)** שהקב"ה מראה להם לצדיקים מתן שכר שהוא עתיד לתת להם לעולם הבא, ולכן נפשם שבעה והם ישנים, ומסיים הרמב"ן **נתעוררו החכמים** בזה ופירשו הכתוב שאומר **"ושבע"** במראה הזה:

דהיינו שלמרות שהצדיקים מאסה נפשם בעולם הזה כי אין להם יותר משאלות ורצון וצורך בעוד גשמיות, בכל זאת יש להם רצון להמשיך לחיות בכדי לקיים עוד מצוות ה', ולכן בורא עולם מראה לצדיק את חלקו לעולם הבא שמרוב מתיקות הצדיק שבע מהעולם הזה לגמרי ונשמתו נמשכת במתיקות העולם הבא ונרדם ונפטר מהעולם מתוך שובע ושלווה. **וכפי** שכתוב בספר **הכתב והקבלה** שאין לנפש הצדיק תענוג יותר גדול ממה שיש לו בעת מיתתו ככתוב ותשמח ליום אחרון, בהיותו אז קרוב לבוא אל מחיצות קדושים עליונים להתענג תענוגים רוחניים, לכן קראו חכמים יום מיתת אנשי מעלה יום הילולא.

דאיתי בחתם סופר שכתב שאצל אדם רגיל כתוב בגמרא מגילה ע"ו מו"ק כ"ה **"בכו לאבלים ולא לאבידה"** כי אל תאמן בעצמך ואיננו בטוח כל ימי חיים חיותו שלא יחטא ח"ו ויקלקל, ולכן לנפטר עצמו טוב לו שנפטר ולא יחטא חלילה. **מה** שאין כן שרה שכבר היה לה חלל בקרבה בלי יצר הרע כלל **כמבואר בסוף פרק ראשון בב"ב**, ולה היה עדיף לחיות בעולם הזה לזכות בעוד מצוות, לכן עליה כתוב **"ויבא אברהם לבכות לשרה"** שבא לבכות לה – על צערה ולא על צער האבלים.

ואם כן מדוע צדיקים כאברהם ויצחק ודוד נפטרו מתוך שובע, נכון שכבר אין להם רצון וצורך בגשמיות כלל, מכל מקום הרי עליהם להצטער על מיתתם מתוך רעב רוחני לזכות לקיים עוד מצוות בעולם הזה??

כפי שמסופר על **הגאון מווילנא** שלפני פטירתו בכה על שעזב הוא את העולם הזה, בו יכולים בכמה פרוטות לזכות במצוות ציצית כל רגע ורגע, ואילו בעולם הבא אי אפשר לזכות עוד בקיום מצוות.

למה אצל יעקב ומשה רבינו לא כתוב שנפטרו מתוך "שובע"??

פטירתו תתחיל חשכת הגלות, **ולכן** אי אפשר שיעקב אבינו יפטר מתוך שלווה ושובע כשיש לו ידיעה שכזו על בניו ויצאי חלציו.

וכן לגבי משה רבינו, היות ומשה נפטר כשלא קיבל את מבוקשתו ותחנוניו להיכנס לארץ ישראל, ייתכן שלכך לא נכתב על משה רבינו שנפטר מתוך **"שובע"**.

וייתכן לפרש שאצל יעקב לא כתוב שנפטר מתוך **"שובע"** מלבד מה שכתב רש"י על פי הגמרא שיעקב אבינו לא מת, ואם לא מת ממילא לא יהיה כתוב שמת מתוך שובע.

אלא גם לדעות שאין הדברים כפשוטן, בכל זאת לא כתוב בפטירת יעקב אבינו שנפטר מתוך שובע, כי ידע יעקב שמיד עם

ולבני הפילגשים נתן מתנת וישלחם מעל יצחק בנו בעודנו חי קדמה אל ארץ קדם

שהספיק לעשות פעולות שהרי גרשו אותו עם ליווי חיילים שיעזוב מיידית את מצרים, ומאיפה לו העשירות??

אלא התשובה בדרך אפשר פשוטה היא, שעשירות היא ברכה, ודווקא בגלל שאברהם אבינו היה לו כסף ורכוש מזומן ממה שקיבל ממלך מצרים ובכל זאת הוא החריס כמקצה מחמת מיאוס את הרכוש הזה גם בזמן שהיה דחוק, זה גרם שיתעשר גם בלי שום השתדלות ובלי שום הסבר, אלא פשוט עשירות משמים ממש.

והנה הרכוש שקיבל אברהם אבינו ממלך מצרים היה נמצא ומונח כמקצה מחמת מיאוס אצל אברהם אבינו **במשך 100 שנים!!** מגיל 75 עד פטירתו 175, ובכל השנים הללו כל ילדי אברהם ובני ביתו ראו בעיניהם שיש רכוש וכסף דוחה שהוא מוקצה ולא נהנים ממנו כי אין מקורו טהור, ואברהם אבינו עוד בחייו רצה לתהות על קנקנם של בני קטורה ולכן נתן להם את הכסף הטמא ש100 שנים נגעל אברהם אבינו מזה.

ובכל זאת בני קטורה לקחו כסף זה מאברהם ולא מאסו בכסף זה ולא אמרו דבר לאביהם על כך, לכן גירשם אברהם מעל בנו יצחק הכי רחוק שאפשר – לארץ קדם.

ולא פלא שלאנשים כאלו נתן אברהם שם טומאה כפי הפירוש הנוסף שהביא רש"י מסנהדרין, כי הם הוכיחו שהם לא מואסים בטומאה, **ויש בנקודה זו אריכות במפרשים איך נתן להם אברהם, וחלקם כתבו שכהגנה נתן להם זאת שידעו שאם יראו ניסים ונפלאות בארצות קדם שידעו שזה מכוחות טומאה.**

צריך להבין מדוע נתן להם אברהם מתנות עוד מחיים ושלחם וריחקם הרחק מאוד מיצחק בנו?? וגם מה טיב המתנות שנתן להם?? הלא בפסוק קודם כתוב שנתן כל אשר לו ליצחק??

והנה בהסבר אחד כתב רש"י שאברהם אבינו נתן להם את כל המתנות שקיבל ממלך מצרים כשהחזיר את שרה אמנו, דהיינו הכסף הזה שקיבל אברהם אבינו כביכול כפיצויים על לקיחת שרה הוא מעולם לא החשיב זאת לרכושו, ולכן למרות שנתן ליצחק את כל מה שהיה שייך לו, בכל זאת כסף זה שמעולם לא החשיבו כשלו ואת זה אברהם העביר לבני קטורה.

והתבוננתי בדבר ויש כאן דבר עוצמתי, שהרי אברהם אבינו כשהלך למצרים לא שילם לאכסניות שהתאכסן בהם אלא נשאר חייב להם, ומשמע מזה שבזמן ההוא אברהם אבינו היה כביכול במצוקה כספית, וכפי שכתב רש"י יג' ג' שכשחזר ממצרים אברהם אבינו שילם את חובותיו לאכסניות שהתאכסן בהם קודם בהליכתו למצרים, ובכל זאת אברהם אבינו לא הסכים להשתמש וליהנות מהכסף והמתנות שקיבל ממלך מצרים, כי הוא נגעל מהכסף הזה ולא רצה שייכות לכסף זה,

והנה מצאנו פלא עצום, שאברהם אבינו חוזר ממצרים ברכוש גדול, ושוב עשירותו של אברהם אבינו היא בלי קשר לכסף ולמתנות שקיבל ממלך מצרים, ואיפה כספו של אברהם אבינו?? מאיפה התעשר אברהם אבינו?? **והרי** אצל יצחק כתוב **וי' יב' "ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים ויברכהו ה'",** דהיינו שעשה פעולה של זריעה ומזה התעשר כי גדל לו פי מאה מרגיל למרות הרעב, אבל אצל אברהם אבינו כשחזר ממצרים התעשר בלי שכתוב איך התעשר וגם בלי

** ויסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה:

מאוד הלב על הנכד רשע שיצא ממנו – עשו, ולכן כתב רש"י שלא רצה בעצמו לברך את יצחק אבינו, ולכן גם נפטר אברהם חמש

אברהם התחתן שוב למרות שידע שיצאו ממנו רשעים, שהרי אמר לו הקב"ה **שרק מיצחק יקרא לך זרע**, ולאברהם אבינו כאב

וטהר לבנו - חיי שרה

היה לו צער מהם??? איך כתוב בתורה שנפטר בשלווה למרות ילדים אלו??

ונראה לתרץ שהיה שווה לאברהם אבינו שכל הילדים הגויים הללו, בכדי שכל יהודי אלמן וגרוש גם בגיל מבוגר ילמד דוגמה מאברהם אבינו ויקיים מצווה זו שבערב אל תנח ידך, ושאותו יהודי במהלך הדורות יתחתן שוב ויחיה בטהרה עד סוף ימיו, ולפעמים גם ייוולדו במהלך הדורות מנישואים אלו עוד ילדים - עוד נפשות קדושות של יהודים בעולם, ויתכן שילדים אלו שנולדו מזיווג שני בגיל מבוגר יאירו את העולם,

ילדים צדיקים אלו שווים את המחיר של בני קטורה שנולדו לאברהם אבינו, ולכן ועל כן בוודאי אברהם אבינו לא הצטער.

שנים קודם זמנו, וכמה נחת היה לו שישמעאל בסוף ימיו חזר בתשובה, וכך נפטר אברהם אבינו בשלווה וכדברי רש"י והמפרשים.

והנה פלא הדבר איך כתוב שאברהם אבינו נפטר בשלווה כאשר יש לו עוד ילדים רשעים בני קטורה שגירשם מעל פניו עוד בחייו להרחיקם מיצחק??? וכמוכן פלא שאברהם אבינו כביכול הביא זאת על עצמו, כביכול בדיעה שהילדים הללו יהיו רשעים, ובכל זאת הולידם??

אלא יש לומר, שבכל זאת אברהם אבינו התחתן שוב באלמנותו משרה עם קטורה, כי יש מצווה **"לערב אל תנח ידך"** וכפי שכתב **העמק דבר**, ומצווה זו הייתה שווה לאברהם אבינו גם במחיר שייוולדו מזה ילדים גויים ורשעים!!! אבל בכל זאת למה לא

קרית ארבע היא חברון

זכור שהשם קרית 4 על שם הזוגות הקבורים שם זה הרבה יותר עוצמתי ובלי שום השוואה לעומת שם המקום על שם הענקים שחיו שם, למרות שזה על שם חיים לעומת על שם נפטרים, כי עדיף נפטרים קדושים וטהורים, מ4 ענקים עוצמתיים בגשמיות חיים!!!

ועל זה לא שייך הכלל שאמר שלמה בחוכמתו **טוב הכלב החי מאריה המת**, כי האבות הקדושים **במיתתן נקראים חיים**, וזכותם מגנת עלינו כל משך הגלות הארוכה שתסתיים בקרוב בימינו.

כתב רש"י שנקראת קרית 4 או על שם 4 ענקים שחיו שם, או על שם 4 זוגות הקבורים שם, אדם וחווה, אברהם ושרה, יצחק ורבקה, יעקב ולאח.

יש כאן מקום להתבונן, שהנה גם במקום קדוש כמו חברון עיר האבות, אפשר להתחבר למקום לא בקדושה כעיר האבות אלא להתחבר למקום בטומאה כעיר 4 הענקים שהיו רשעים.

ועוד נקודה שבאה לאחר התבוננות, שהנה מצד אחד השם קרית 4 על שם 4 הענקים זה על שם אנשים ענקים שחיו שם, ואילו על שם 4 זוגות הכוונה זוגות של **נפטרים הקבורים שם**.

ויקראו לרבקה

היה, ואכן סבי זצ"ל שמע בקול רבו וברח מציווי אביו והגיע לארץ ישראל מחוסר פרוטה וחי כל ימיו בעוני מחפיר לעומת ימי בחרותו שחי כנסיך בן עשיר עם משרתים וכו', אך והציל נפשו וגם את גופו כי קצת לאחר מכן היטלר השמיד את רוב יהודי אירופה, וזכה בס"ד לדורות ישרים מבורכים לתפארת.

ועוד יש לתרץ שכאן היה גם כבוד לאמא, שהבת אמרה אלך גם אם לא תרצי כי אינני רוצה שתמותי כמו שאבא מת כשרצה לעכב את השידוך, וכדברי רש"י שלכן בא מלאך והרג את בתואל.

כתב רש"י ותאמר אלך - מעצמי ואף אם אינכם רוצים: והסיבה שרבקה דיברה בעזות ובחוצפה לאמא, כי נפסק הלכה בשו"ע שאין כיבוד אב במקום של תלמוד תורה וכנגד אפילו מצווה דרבנן, וכל שכן במקום סכנה רוחנית כנגד עליה רוחנית מותר ומצווה ללכת נגד האבא, כגון ללכת לשיבה ללמוד תורה כשאבא מסרב.

ואכן סבי רב יצחק ריינר זצ"ל קיבל הוראה מרבו ראש ישיבתו הגאון רבי שאול בראך אב"ד דקאשוי הונגריה לברוח לארץ ישראל בחוסר כל ולא לחזור לעזרזר לאביו רב שלום ריינער זצ"ל כשהתאלמן בניחול רכוש הרב והעצום כי עשיר מופלג ביותר

ויאמר העבד, הוא אדוני

ולכן אליעזר הדגיש שהוא עבד ושיצחק הוא אדוניו, כי אליעזר בא לכפר על הנגיעות בתחילה שחשב שהוא ראוי להיות חותן ליצחק.

לאחר שביצע את השליחות יצא מכלל ארור שיצא מהנגיעות שלו כדברי החזקוני, וממילא נכנע ליצחק שהוא עבדו וכמוכן לא ראוי להשתדך עמו,

ויספר העבד ליצחק את כל הדברים אשר עשה

בסוף פרשת וירא כשחזר אברהם מן העקדה שהוגד לו ע"י הקב"ה שילדה מלכה גם היא לבתואל את רבקה, ובכל זאת היה צורך לשלוח את אליעזר ואת כל מעשי אליעזר, כי כמו שכתוב **שנגזר על יעקב ובניו לרדת למצרים**, רק השאלה האם ירד באזיקים או בכבוד כפי שאכן היה, ואכן רבקה הייתה השידוך של יצחק ואברהם ידע זאת מראש, אבל הצורה בה יגיע השידוך זאת לא ידע לכן נשלח אליעזר.

ואליעזר התפעל שהשידוך שנגזר הגיע על ידי תפילה, וזה צורה מושלמת לשידוך יהודי, שידוך מתוך תפילה, ויהי רצון שזוכה כולנו לקבל שידוכים הגונים לבנינו ובנותינו לכל יוצאי חלצינו בקרוב מתוך תפילה וסייעתא דשמיא, ובנקל בלי צער וקושי חלילה.

כתב רש"י שאליעזר סיפר על שקפצה לו הדרך, ושהזדמנה לו רבקה בתפילתו, והקשה הגאון הרב אליהו פרידלנדר שליט"א שמילא אליעזר התפעל על קפיצת הדרך למרות שהיה בלי אברהם או רבקה, (ואכן לא ראינו התייחסות האם הייתה לו קפיצת הדרך בדרך שחזר עם רבקה, ואולי כי זה פשוט שיחד עם הצדקת תקפוץ לו הדרך), אבל מה הגדלות שנענה בתפילתו והרי תפילה זה דבר פשוט שהי' שומע תפילת כל פה, ובפרט תפילה הנוגעת לאבות הקדושים בוודאי תפילה כזו תענה ברצון אצל הקב"ה, ומה החידוש שסיפר ליצחק בכך??

ונראה לתרץ בנוסף על מה שתירץ נפלא, שהרי הגמרא תענית ד' אומרת שאליעזר ביקש שלא כהלכה ובכל זאת התקבלה תפילתו, וזה חידוש כפי שמשמע מפורש בגמרא, **עוד נראה לתרץ**, שאכן אברהם אבינו כבר ידע מי השידוך כפי שכתוב

****ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלקים את יצחק בנו וישב יצחק עם באר לחי ראי**

והנה ברמב"ן על הפסוק **"ויצחק בא מבוא באר לחי ראי"** באשית בד סב', שנכתב על התקופה שאברהם אבינו עדיין היה חי, שיתכן, ש"מבוא" זה "מקור", שהיה יצחק הולך תמיד אל המקום ההוא, כי הוא "מקום תפילה" בעבור הראות שם המלאך.

לכאורה יש לשאול כאן כמה שאלות, א. מה הכוונה שיצחק וישב "עם" הבאר? ב. וגם למה יצחק אבינו הלך לגור בבאר לחי ראי אחרי מות אביו אברהם? ג. ולמה זה כתוב בפסוק בתוך הפסוק שאביו נפטר ושהי' בירך אותו??

וטהר לבנו - חיי שרה

ואילו רש"י ביאר: מבא באר לחי רואי, שהלך להביא הגר לאברהם אביו שישאנה.

ונבעצם הגר הייתה הראשונה שקראה למקום **"באר לחי רואי"**, ככתוב **"ויואמר לה מלאך ה' הנך הרה וילדת בן וקראת שמו ישמעאל כי שמע ה' אל עניך**: (יב) והוא יהיה פרא אדם ידו בכל ויד כל בו ועל פני כל אחיו ישכן: (יג) ותקרא שם ה' הדבר אליה **אתה אל ראי כי אמרה הגם הלם ראיתי אחרי ראי: (יד) על כן קרא לבאר באר לחי ראי.**

ולכאורה קשה וכי למה יצחק לא העדיף לגור בירושלים ליד הר המוריה ששם הוא קיים את מצוות העקידה וגם שם התגלה ה' אל אברהם ושם זה מקום תפילה קבוע לאבות הקדושים ולעם ישראל לדורי דורות, וכפי שכתוב אצל יעקב אבינו בפרשת ויצא כשפגע במקום ההוא שזה הר המוריה וכפי שכתב רש"י שאמר הקב"ה שהיות ויעקב לא עזר להתפלל במקום בו התפללו אבותיו לכן ה' לא משך אותו כביכול לשם, אבל ממשך רש"י כשהתקרב יעקב לחרן התבונן ואמר היתכן שלא התפללתי בהר המוריה מקום בו התפללו אבותי, א"כ מדוע לא קבע שם את מקום ותפילותי ומגוריו?!

ואילו באר לחי רואי זה לא היה מקום בו התפללה הגר, כפי שמשמע לכאורה בפסוקים, אלא זה היה מקום שהתגלה להגר מלאך, וניבה לה על בנה ישמעאל ועתידו, וגם לא נשאר מקום זה לדורות למקום תפילה, ואילו הר המוריה זה מקום נבואה לעם ישראל ומקום תפילה לדורי דורות לנצח, ומדוע בחר יצחק אבינו יותר את באר לחי רואי?!

וראיתי בחתם סופר שמבאר שאברהם אבינו גר בבאר שבע שזה מבטא מידת החסד שכל אורח שהגיע לאוהלו יצא שבע, ואילו יצחק בחיי אביו היה לעיתים מתפלל בבאר לחי רואי, שזה מלשון יראה, ורק לאחר פטירת אברהם קבע יצחק את מקומו בבאר לחי רואי, וכך קבע יצחק את דרך עבודת ה' שלו במידת היראה, ועיין שם שכתב ישמעאל קשור למידת היראה.

ואכן מתורץ לפי דבריו הקדושים גם מה שכתוב **"עם באר לחי רואי"** שהכוונה **"עם"** לומר **שהתחבר למקום**, דהיינו במידת היראה, אך לכאורה עדיין קשה הקושיה האחרונה שהקשנו מדוע נכתב ברכת ה' ליצחק בפסוק זה שמספר על פטירת אברהם וקביעת מגורי יצחק בבאר לחי רואי, וכי מה עניין ברכת ה' ליצחק לכל המהלך שכתב החתם סופר בהסבר הפסוק?!

במד"ש תנחומא ובמדרש משלי לא כתוב שכל מזמור **"אשת חיל"** הכתוב בפרק לא' במשלי, זה ההספד של אברהם על שרה אמנו. ושם כתוב **"לא יכבה בלילה נרה"**, ופלא איפה משאירים נר דולק כל הלילה? ומה השבח בזה?!

אך כתוב ברש"י בפרק כז' טז' שכאשר הביא יצחק את רבקה לאוהל שרה, שרבקה נעשית דוגמת שרה אמו, שכל זמן ששרה קיימת היה נר דלוק מע"ש לערב שבת וברכה מצויה בעישה וענן קשור על האהל, ומשמתה פסקו וכשבאת רבקה חזרו.

אשת חיל – לא יכבה בלילה נרה

שזה היה כנגד ג' מצות של הנשים נדה חלה והדלקה הנר, והדלקת הנרות שלה שהדליקה שרה בערב שבת היו דולקות בנס במשך כל השבוע, שהפסיק בכל שבת, כי מצוות שבת שמשפיע אור ונס לכל השבוע.

ומה שכתוב **"קמו בניה"**, לכאורה הרי רק בן א' היה לשרה?!

אלא אם נאמר כדעת רבי יהודה ב"ב טז' שמלבד יצחק הייתה לשרה גם בת ש"בכל" שמה, א"כ מובן שכתוב קמו בניה.

ההספד על שרה אמנו – למה לא מפורש בתורה

אז בגלל שלא התקשת לשחוט את יצחק כצווי הראשון של הקב"ה **"והעלהו שם לעולה"**, או בגלל שאם אכן הקב"ה רק ציווה להעלות את יצחק על המזבח לעולה ובלי לשחוטו, שכך אין סתירה בין ציווי ה' הראשון לציווי השני – **"אל תשלח ידך אל הנער"**, אם כן מדוע הנפת את החרב על צאוורו של יצחק עד שיש מדרשים שפרחה נשמתו, ועוד התקשת להוציא ממנו טיפת דם, מדוע רצית זאת?!

אלא שיצחק נפסל מלהיות קרבן לכן ציווה ה' לא לשחטו ולא לעשות לו מאומה, וכפי שכתוב **במדרש קהלת זוטא ט'** שכך היה אברהם מהרהר וחושש, וכן ראיתי שכך שרה חשבה ונפטרה מצער זה, ויש שדייקו זאת מדברי רש"י שכתב: שנסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק, לפי שע"י בשורת העקידה שנודמן בנה לשחיטה, וכמעט שלא נשחט פרחו נשמתה ממנה ומתה. ואם כך, לא מצווה עשית אלא עבירה עשית, ולכן נגרר מזה עבירה שבגללך נפטרה שרה הצדקת.

ונראה לתרץ כי הנה כתוב **במדרש ב"ר י"ח ו'**, על הפסוק **"ויקם אברהם מעל פני מתו"**, מלמד שהיה רואה מלאך המוות מתריס כנגדו, שהשטן בא אל אברהם והאשים אותו בפטירת שרה, כי רצה שכך יבכה הרבה ויתחרט או שיראה כמתחרט. **ויתכן** עוד, שטען היצר לאברהם אבינו, שידוע שמצווה גוררת מצווה **ועבירה גוררת עבירה**, ואיך יתכן שמעקידת יצחק מתה שרה, הרי שיצא מהעקידה עבירה, ואם כן גם העקידה הייתה עבירה.

ולכאורה קשה וכי למה יצחק לא העדיף לגור בירושלים ליד הר המוריה ששם הוא קיים את מצוות העקידה וגם שם התגלה ה' אל אברהם ושם זה מקום תפילה קבוע לאבות הקדושים ולעם ישראל לדורי דורות, וכפי שכתוב אצל יעקב אבינו בפרשת ויצא כשפגע במקום ההוא שזה הר המוריה וכפי שכתב רש"י שאמר הקב"ה שהיות ויעקב לא עזר להתפלל במקום בו התפללו אבותיו לכן ה' לא משך אותו כביכול לשם, אבל ממשך רש"י כשהתקרב יעקב לחרן התבונן ואמר היתכן שלא התפללתי בהר המוריה מקום בו התפללו אבותי, א"כ מדוע לא קבע שם את מקום ותפילותי ומגוריו?!

ואילו באר לחי רואי זה לא היה מקום בו התפללה הגר, כפי שמשמע לכאורה בפסוקים, אלא זה היה מקום שהתגלה להגר מלאך, וניבה לה על בנה ישמעאל ועתידו, וגם לא נשאר מקום זה לדורות למקום תפילה, ואילו הר המוריה זה מקום נבואה לעם ישראל ומקום תפילה לדורי דורות לנצח, ומדוע בחר יצחק אבינו יותר את באר לחי רואי?!

וראיתי בחתם סופר שמבאר שאברהם אבינו גר בבאר שבע שזה מבטא מידת החסד שכל אורח שהגיע לאוהלו יצא שבע, ואילו יצחק בחיי אביו היה לעיתים מתפלל בבאר לחי רואי, שזה מלשון יראה, ורק לאחר פטירת אברהם קבע יצחק את מקומו בבאר לחי רואי, וכך קבע יצחק את דרך עבודת ה' שלו במידת היראה, ועיין שם שכתב ישמעאל קשור למידת היראה.

ואכן מתורץ לפי דבריו הקדושים גם מה שכתוב **"עם באר לחי רואי"** שהכוונה **"עם"** לומר **שהתחבר למקום**, דהיינו במידת היראה, אך לכאורה עדיין קשה הקושיה האחרונה שהקשנו מדוע נכתב ברכת ה' ליצחק בפסוק זה שמספר על פטירת אברהם וקביעת מגורי יצחק בבאר לחי רואי, וכי מה עניין ברכת ה' ליצחק לכל המהלך שכתב החתם סופר בהסבר הפסוק?!

במד"ש תנחומא ובמדרש משלי לא כתוב שכל מזמור **"אשת חיל"** הכתוב בפרק לא' במשלי, זה ההספד של אברהם על שרה אמנו. ושם כתוב **"לא יכבה בלילה נרה"**, ופלא איפה משאירים נר דולק כל הלילה? ומה השבח בזה?!

אך כתוב ברש"י בפרק כז' טז' שכאשר הביא יצחק את רבקה לאוהל שרה, שרבקה נעשית דוגמת שרה אמו, שכל זמן ששרה קיימת היה נר דלוק מע"ש לערב שבת וברכה מצויה בעישה וענן קשור על האהל, ומשמתה פסקו וכשבאת רבקה חזרו.

אשת חיל – לא יכבה בלילה נרה

שזה היה כנגד ג' מצות של הנשים נדה חלה והדלקה הנר, והדלקת הנרות שלה שהדליקה שרה בערב שבת היו דולקות בנס במשך כל השבוע, שהפסיק בכל שבת, כי מצוות שבת שמשפיע אור ונס לכל השבוע.

ומה שכתוב **"קמו בניה"**, לכאורה הרי רק בן א' היה לשרה?!

אלא אם נאמר כדעת רבי יהודה ב"ב טז' שמלבד יצחק הייתה לשרה גם בת ש"בכל" שמה, א"כ מובן שכתוב קמו בניה.

ההספד על שרה אמנו – למה לא מפורש בתורה

אז בגלל שלא התקשת לשחוט את יצחק כצווי הראשון של הקב"ה **"והעלהו שם לעולה"**, או בגלל שאם אכן הקב"ה רק ציווה להעלות את יצחק על המזבח לעולה ובלי לשחוטו, שכך אין סתירה בין ציווי ה' הראשון לציווי השני – **"אל תשלח ידך אל הנער"**, אם כן מדוע הנפת את החרב על צאוורו של יצחק עד שיש מדרשים שפרחה נשמתו, ועוד התקשת להוציא ממנו טיפת דם, מדוע רצית זאת?!

אלא שיצחק נפסל מלהיות קרבן לכן ציווה ה' לא לשחטו ולא לעשות לו מאומה, וכפי שכתוב **במדרש קהלת זוטא ט'** שכך היה אברהם מהרהר וחושש, וכן ראיתי שכך שרה חשבה ונפטרה מצער זה, ויש שדייקו זאת מדברי רש"י שכתב: שנסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק, לפי שע"י בשורת העקידה שנודמן בנה לשחיטה, וכמעט שלא נשחט פרחו נשמתה ממנה ומתה. ואם כך, לא מצווה עשית אלא עבירה עשית, ולכן נגרר מזה עבירה שבגללך נפטרה שרה הצדקת.

וטהר לבנו - ח"י שרה

מקום הקבורה המתאים והראוי והמיועד לשרה אמנו שהיא **מהארבע הזוגות שאמורים להיקבר שם**, ולולי ששילם אברהם כסף רב, למרות הדיבורים היפים של בני חת, ושל עפרון הוא לא היה מקבל את מערת המכפלה, אלא שהיה היה כאן משחקי מילים ורמזים שכאלו הם אדיבים והכל בחינם, אבל כוונתם הייתה לתשלום מלא ומוגזם עבור חלקת הקבר.

והוסיף לי ידידי **הגאון צבי יצחק הכהן מונק שליט"א** מאשדוד, שבמדרש **רבה במדבר יז'** כתוב שאחרי העקידה ביקש אברהם שהקב"ה ישבע לו שלא יעמיד אותו בניסיון נוסף, והקב"ה נשבע לו שאכן לא ינסו עוד.

וזה בדיוק גדלותו העצומה של אברהם שלמרות שביקש מהקב"ה לאחר העקידה שלא ינסו עוד, עד כדי כדי שהשביע את הקב"ה על כך, בכל זאת אברהם בכדי לסתום את עצת היצר שביקש להרוס לו את ניסיון העקידה, התנדב אברהם מעצמו להכניס עצמו לניסיון נוסף, ולכן התפעל מכך השטן ביותר.

ובגלל טענות השטן, מיד קם אברהם מעל מתו, להתגבר על טענות היצר, ורץ לעשות מצווה שכך יתקיים מצווה גוררת מצווה. **ולמרות** שהספד צדיק מצווה גדולה היא, בכל זאת אברהם רץ לעשות היפך עצת היצר, **וכמו** שאומרים על הפסוק **"מאויבי תחכמני"**, שמדרכי היצר נדע מה עלינו לעשות, שנעשה הפוך ממה שמייצע לנו – כי צד הצד השני הטוב והנכון.

ולכן רץ אברהם לניסיון חדש, שמניסיון זה התפעל מאוד השטן עד כדי כך שבגלל ניסיון זה השטן לימד על אברהם אבינו זכות, שאין צדיק גדול ממנו בכל הארץ, והניסיון הוא כמובא **בגמרא ב"ב טו' "ויאמר ה' אל השטן מאין תבא ויען השטן וגו'"**, אמר לפניו רבש"ע שטתי בכל העולם כולו ולא מצאתי נאמן כעבדך אברהם שאמרת לו **"קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה"** ואפילו הכי בשעה שלא מצא מקום לקבור את שרה עד שקנה **בד' מאות שקל כסף**, לא הרהר אחר מדותיך.

ומשמע מהגמרא שרק בגלל שאברהם שילם סכום עתק על מערת המכפלה לכן הצליח להשיג את מערת המכפלה, שזה היה

127 - בת עשרים כבת שבע ליופי

בגיל 20, וזה יופי מדהים **שגם בגיל 20 היא המשיכה בהכנעה להתחנך** מדרכו של אברהם אבינו,

ודווקא בגלל ענוותה הגדולה לכן זכתה לנבואה גדולה יותר מאברהם אבינו כמובא **ברש"י פרק כא' יב'**, כי כמו שגאווה גורמת שה' אומר אין אני והוא יכולים לגור בכפיפה אחת, כך גדל הענווה גורמת להידיבקות עוד יותר בשכינה הקדושה, וזה היופי המדהים של שרה אמנו.

כל אלה בני קטורה, וישלחם

ענווה והכנעה כפי שאמר אברהם **"ואנכי עפר ואפר"**, כמו כן **"חנוך"** זה שם של חינוך, וגם של צדיק שהיה מושלם בחייו ולקחו ה' שלא יחטא, והשם **"אבידע"** נחלקו לאבי דע, שיזכרו את אבינו שבשמים ואפילו את האבא שבארץ דהיינו אברהם אבינו שהוא אבי מדין, שילמד להיות צדיק כאברהם אבינו, והשם האחרון **"אלדעה"** שידע קל וידבק בבורא יתברך. **וכעין זה מצאנו במלכים א' ה' פסוק יא' כתב רש"י דרדע שזה דור דעה, וכן מצאנו בכמה מקומות.**

ואולי השפיע חינוכו של אברהם שלמרות שבניו הפכו לרשעים בכל זאת בנו מדין התעורר לתשובה ואפילו חרת בכל בניו שמות תשובה בכדי שלפחות כל בניו יהיו צדיקים.

ונשם הא' **"עיפה"** ברוך ה' מצאתי בנביא תשובה נפלאה לדבר, מהפסוק **בעמוס ד' יג' "כי הנה יוצר הרים וברא רוח ומגיד לאדם מה שחו, עשה שחר עיפה, ודורך על במתי ארץ, ה' אלקי צבאות שמו"**, ומפרש **רש"י** "מה שיחו" - **כל מעשיו של אדם פורטים לפניו בשעת מיתתו**. "עושה שחר" - לצדיקים כאור נוגה. **"עיפה"** - הופך נוגה/אור של רשעים לחושך אפלה כמו (ישעיה ח) והנה צרה וחשכה מעוף צוקה, ולכאורה הכוונה לחושך וגיהנום לרשעים.

ולפי' יתכן שהשם הא' היה לזכור יום המיתה, ולזכור שיש גהינום על העבירות, ושזה יעורר לחזור בתשובה.

ואולי היות וגם זה לא עזר כי כדברי המדרשים כולם היו רשעים, לכן שלחם אברהם מעל פניו, כי זה חילול ה' עצום שילד שנקרא בשם צדיק יעשה עבירות, דוגמא אדם ששמו יהיה **"שומר שבת"** והוא יחלל שבת בפרסייה.

אומנם החינוך של אברהם השפיע שגם בן רשע שאף שלפחות בניו שהם נכדי הצדיק, לפחות הם יהיו צדיקים, ויתכן לכן סיימה התורה בילדים אלו לפני שליחת בני השפחות והרחקתם מבנו יצחק הצדיק, כי כך הם נפרדו בטעם טוב, שלפחות יש שאיפות טובות הנובעות מחינוך טוב ומושלם של אברהם אבינו.

כתב רש"י: לכך נכתב שנה בכל כלל וכלל, לומר לך: שכל אחד נדרש לעצמו, בת ק' כבת כ' לחטא, מה בת כ' לא חטאה שהרי אינה בת עונשין, אף בת ק' בלא חטא, ובת כ' כבת ז' ליופי: שני חיי שרה - כלן שוין לטובה:

והנה מה שכתב בת עשרים כבת שבע ליופי, תמהו החזקוני שלכאורה הדברים הפוכים שבת שבע כבת עשרים ליופי, אלא יתכן, שכשם שבת שבע זה גיל חינוך וזה יופי של אדם שהוא מקבל ומתחנך שזה תהליך שנגמר בגיל בר מצווה, אצל שרה גם

כתוב בסוף הפרשה שאברהם לקח את קטורה, וכתוב **"ותלד לו את זמרן ואת יקשן ואת מדן ואת מדין ואת ישבק ואת שוח"**. **ועל** השמות זמרן ויקשן המדרש **רבה סא' ה'** מפרש שמותם לרעה, **"זמרן"** שהיו מזמרים לעבודת כוכבים **"יקשן"** שהיו מקשין בתוף לעבודת כוכבים.

וברור כשמש שאם שמות אלו נתן אברהם בוודאי הייתה כוונתו לטובה, שבניו שיזמרו וינגנו בתהילות ותשבחות לבורא עולם, אבל הם למרות חינוכו המצויין של אברהם אבינו שהקב"ה העיד עליו שהוא מחנך את בניו ואת הדורות הבאים אחריו שילכו בתורת ה', בכל זאת הם התקלקלו ונהיו רשעים בגדלותם והפכו להיות מנגנים ומשוררים לעבודה זרה רח"ל.

ואכן במדרש רבה שמות ל' ג' ד"א ואלה המשפטים א"ר אבהו בכל מקום שכתוב **"ואלה"** מוסיף על הראשונים, ובכל מקום שכתוב **"אלה"** פוסל את הראשונים. **ומביא** המדרש דוגמא **"ואלה תולדות ישמעאל בן אברם"** מוסיף על הראשונים, ומי הם? מה שכתוב למעלה שנא' **"ותלד לו את זמרן ואת יקשן" שרשעים היו כולם**.

והנה בהמשך הפסוקים כתוב **"ויקשן ילד את שבא ואת דדן, ובני דדן היו אשורם ולטושם ולאמים: ובני מדין עיפה ועפר וחנך ואבידע ואלדעה כל אלה בני קטורה"**. **והפסוק** הבא **"ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק: (ו) ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנת וישלחם מעל יצחק בנו בעודנו חי קדמה אל ארץ קדם"**.

וקצת נפלאתי בלומדי פסוקים אלו, וכי מה ראה אברהם דווקא לאחר לידת בני מדין את כל רשימת ילדיו, לשלוח את כל בני קטורה מלפניו, והרי לא נכתבו כל נכדי אברהם שנולדו מזמרן ומישבק ומשוח?

ואומנם התבוננתי בשמות בני מדין שהם הרשימה האחרונה שמובא בפסוקים אלו, ומצאתי שבכולם יש קשר לתשובה וליראת שמים וליראת חטא. **"עפר"** שזה מבטא

ללמדנו, שחינוך טוב משפיע שגם אם בנו יצא רשע, בכל זאת הנכדים יחזרו להיות צדיקים מכוח החינוך של הסבא.

וטהר לבנו - חיי שרה

מעשי אבות יותר תורתם של בנים

דבר מצווה גמור שיתכן שאביו יתחרט ויסרב לולי זאת, אבל בכל זאת זה מוכיח שהוא רשע כדברי רש"י, כי קפץ לא חד פעמי אלא מחמת הרגילו שהיה חצוף, ויליע.

כי לומדים המון הלכות מכל העשייה, ואכן מה שלא נחוץ להלכה לא כתוב, ולכן לא כתוב על הרעל שהרג את בתואל וכו', אבל מה שקפץ וענה לפני אביו אולי זה מותר כי זה

ואשם הנזם על אפה

ויבקה התקדשה בנזם למרות שהייתה קטנה, בכל זאת היא מתקדשת לדעתה בלי צורך בדעת והסכמת אביה, כי הייתה בת הבנה ובוגרת בשכלה כפי שראינו שענתה על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון בטוב טעם ודעת, ובן נח נחשב גדול לא בגיל 13 ויום אחד כיהודי אלא לפי בגרות הבנתו, ומה שהיה צורך בהסכמת המשפחה שרק בשביל המקובל הרצוי ולא מדין קידושין.

חשוב לציין שאליעזר לא נגע כשנתן לה את הנזם באפה וכו' וכן דייק בעל הטורים ואשים בלי יוד שלא נגע בה 10ב אצבעותיו.

ויתכן שזה היה כסף קידושין, ולכן הקפיד הוא להניח עליה מדין שליח כיד ארוכה, כדרך שהחתן נותן טבעת על יד הכלה בלי לגעת בידה, ולכן לא הניח לפניו שהיא תשים.

מגמלי אדוניו – ויפתח את הגמלים

כתב רש"י ע"פ המדרש רבה, ניכרים היו משאר גמלים, שהיו יוצאים עם רסן בפיהם, מפני הגזל שלא ירעו בשדות אחרים:

ואומנם לא כל מנהג שנהגו הגויים נחשב לחוק בענייני משפט הגון שנתחייבו בו 7 מצוות בני נח, שהרי דור המבול נהגו לגזול בטעימה כל אחד טעם קצת פחות משווה פרוטה וכך נגמר הסחורה למוכר, זה לא נחשב להיתר כי כך נהגו, כי יתכן שקודם היו מקפידים על כך, ובפרט שזה היוק שאדם מזיק בידים ולא בעקיפין ע"י בהמתו, ובן נח נהרג על פחות משווה פרוטה, כי מנהג דור המבול היה מושחת ומקולקל, ובחוק השכל הישר בוודאי אסור לאדם לגנוב כלום מחבירו.

וא"כ מדוע לדעת המדרש בקושייתו היה על אברהם לשים רסן על בהמותיו אם הגויים לא הקפידו ולא חייבו על נזקי בהמות? אך המנ"ח מצוה נא' א' מביא שיש מחלוקת רמב"ם ורמב"ן האם ממצוות בני נח נצטוו הגויים גם על שן ורגל כמו בדיני ישראל – רמב"ן פרשת וישלח, או הכל לפי מנהג שופטיהם – רמב"ם הל' מלכים.

ואומנם יתכן שגם לדעת הרמב"ן רק לאחר שנקבע דיני ישראל שהבעלים חייבים על נזקי בהמתו ממילא זה הוקבע לחוק ומשפט גם אצל גויים, אבל קודם מתן תורה הכל נקבע לפי דיני ושופטי הגויים, ויש לדון אם אברהם אבינו שקיים את כל התורה קודם שניתנה כבר היה חייב לנהוג ע"פ העתיד מה שבעתיד הגויים ינהגו בנזקי שורו כבדיני ישראל, כי אברהם טרח לגייר את הגויים.

אבל עדיין צ"ע שהרי אליעזר יצא עם הגמלים, וא"כ היה השגחה צמודה על הגמלים ומה הצורך לשים עליהם רסן? ואולי אברהם רצה לחנך אחרים שיש חובה להשתמר מהגזל גם מנזקי ממונם, שמזה יראו וכן יעשו שגם הם ישימו רסן שלא יזיקו בהמותיהם אחרים בנזקי שן.

אבל מתוך תשובת המזרחי משמע שלא כדברי, שכתב שאצל אברהם היה רסן על הגמלים, כי היה שכיח/מצוי הנזק, כי עבר בין שדות אחרים, ולכן לא סומכים על הנס, משמע שלמרות שאליעזר השגיח בכ"ז עדיין נחשב שכיח הנזק עדי"כ שלא סומכים על הנס מחמת שכיחות הנזק.

וצ"ע דברי המזרחי, שהרי אליעזר באמת לא עבר בין שדות אחרים כי היה לו קפיצת הדרך? אבל יתכן שאליעזר לא ידע שתהיה לו קפיצת הדרך, והיות ובדרך הטבע היה אמור לעבור בין שדות אחרים לכן שם רסן על הבהמות, אבל מלשון רש"י "מגמלי אדוניו" שניכרים היו ברסן, משמע שגם כשלא היה שכיח היזק היה עליהם רסן.

וראיה לדברי רש"י שהרי אליעזר השקה את הגמלים, ולצורך זה לכאורה היה עליו להוריד את הרסן שיוכלו לשתות, ומדוע החזיר את הרסן בזמן הקצר עד שבא לבית בתואל ולכן? אלא בגלל שזה היה סמל לגמלי אברהם.

והקשה מו"ר הגאון הרב ישראל בונם שרייבר שליט"א ממדרש רבה בראשית ס' ח' קושיית רבי הונא ורבי ירמיה מדוע חשש אברהם שגמליו יכשלו בגזל, הרי חמורו של רבי פנחס בן יאיר לא נכשל בעבירה ולא אכל טבל גם כשהיה ביד אחרים?!

וממשיך המדרש שאי אפשר לומר שיהיה החסידות בביתו של רבי פנחס בן יאיר גדולה יותר מביתו של אברהם אבינו, ואם חמורו של רבי פנחס בן יאיר איננו צריך להשתמר מן הדברים האסורים לבעליו להאכילו, כל שכן גמליו של אברהם אבינו, ואין צריך לחסום פיהם ברסן, כי לא יאונה לצדיק כל און?

ומן הרב שרייבר הביא תירוץ בשם תוס' שמחלק בין איסור גברא לאיסור חפצא, שרק בטבל שהוא חפצא של איסור כרעל שייך העניין שבהמות של צדיק לא יאונה להם רע ולא יאכלו חפצא של איסור, אבל איסור גזל שהוא איסור לא בחפץ רק איסור גברא שאסור ליהודי לגזול, שייך כן שהבהמות יכשלו, כי בהמות לא מצוות באיסורים.

ואומנם לכאורה גזל כן צריך להיות שייך גם בבהמות כי זה רע לבריות וגם בלי התורה בני אדם מקפידים על גזל, ולכן שייך עבירה או נזק לצדיק באכילת בהמתו משדות אחרים, ולכן תמה המדרש מדוע היה צורך ברסן, הרי לא יאונה לצדיק כל רע ואון ועבירה חלילה?

ונראה לתרץ קושיית המדרש ע"פ מה שענה ידידי הרב אברהם רוזנבוים שליט"א מאשדוד שלכתחילה לא סומכים על נס ולכן אברהם הקפיד שבהמותיו לא יצאו לחוץ בלי רסן, אבל במעשה של רבי פנחס בן יאיר שם הם נגנבו ע"פ הירושלמי דמאי א' ג' או באכסניה שמורה בעלים שמקפידים על כשרות ע"פ הבבלי כמובא במהרש"א, ולכן לא שם עליהם רסן, אבל ביציאתם לחוץ גם חמורו של רבי פנחס בן יאיר היה עם רסן על פיו.

אבל יתכן בדעת המדרש שהקשה ולא תירץ זאת, שאדרבא פרסום נס לרבים יש כאן, שיראו שהבהמות של אברהם הצדיק אינם גוזלים למרות שאין רסן על פיהם, כי אין ה' מביא תקלה לצדיק אפילו דרך בהמותיו.

ואומנם השאלה היא האם מה שהבהמות הולכות בעצמם לאכול בשדה אחרים האם נחשב גזל? ובעצם אצל ישראל הבעלים חייבים מדין שן, אבל אצל גויים האם יש חיוב שן ורגל כמו ישראל? ואולי הגויים לא הקפידו על שן ורגל בפרט כשלא העמידום או שלחום בכוונה, לכן אין זה גזל, וגם לא חילול ה'.

וטהר לבנו - חיי שרה

אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק: האם בתואל משפחה טובה?!

שנטוע בהם התבוננות מעמיקה ונכונה וישרה שהיא אותם לאמונה עצומה בה' שמה' יצא הדבר ולא במקרה.

ואולי למרות שהאבא מת, בכל זאת לא חשבו להפסיק את שמחת השידוך כשהוכח שמה' יצא דבר, בפרט שראו שבמקום לרצוח את שליח אברהם ולשדוד אותו הם נפגעו מכוונתם והם רצחו את אבי המשפחה השותף לפשע, הם נבהלו כי נוכחו שאכן מה' יצא דבר, אומנם עוד קודם הסעודה והרצח הם כבר הודו שמה' יצא דבר כמוכח בפסוקים.

אבל על אליעזר וישמעאל אמר אברהם שבו לכם פה עם החמור עם הדומה לחמור, והסביר **מין ראש הישיבה זצ"ל** שמה שרק יצחק ראה את הענן שהיה מעל הר המוריה והם לא, זה לא היה ראייה רוחנית, אלא גשמית, ויצחק התבונן שכל העננים זזו ורק ענן אחד נשאר נטוע על ראש ההר, **ומזה** הבין שזה הר המוריה, ואילו אליעזר וישמעאל כחמורים הם שלא התבוננו לעומק, ולכן לא התפעלו ולא הבינו, ועם כאלו שלא מתבוננים ומבינים לא רצה אברהם אבינו להשתדך.

והאיש משתאה לה מחריש לדעת ההצליח ה' דרכו אם לא:

יותר מהבנת אליעזר, שחייבים מיידיית בלי עיכוב של רגע להשקות אדם צמא, ולכן מיד השקתה את אליעזר ורק אחרי ששתה, היא המשיכה ואמרה גם לגמליך אשקה.

וזה הכוונה **משתאה לה**, כי דיבורה היה מחולק ל2 והוא התבונן בכל המהלך והבין שיש לה לא רק חסד אלא גם **תורת חסד**, שפועלת בחוכמה בחסד שהיא עושה, ולכן כבר סמך עליה ונתן לה מתנות.

ולכן נתן לה זהב בסימנים הקשורים לתורה, כי החסד שלה היה חסד על פי התורה "**תורת חסד**", ולכן ביקש ממנה לינה עוד לפני שידע שהיא ממשפחת אברהם, כי בטח שהיא השידוך הנכון, שלא יתכן שתהיה בת קטנה שנוהגת בתורת חסד בלי שתהיה ממשפחת אברהם אבינו, אומנם היות ואברהם כששלח אותו ציווה שיבדוק האם היא ממשפחתו לכן שאל אותה זאת בסוף המהלך, ואכן בקשר לברכה שקד והשתחוה לה' עשה זאת רק בסוף כשוידא באופן מוחלט שאין כאן חשש של ברכה לבטלה, וגם כאשר סיים את חלקו בבירור הנערה ככל דרישות אברהם אבינו.

400 שקל כסף עובר לסוחר, 384 אלף דולר!!! מזומן ומוכן בכיס של אברהם!!

עם אנשי חת על רצונו בקבר עפרון לא היה במקום, ולכן ביקש אברהם מאנשי חת שיעשו לו טובה ופיגעו לי בעפרון בן צוחר שימכור לי את מערת המכפלה בכסף מלא, וכפי שכתב **הטור** בשם יש מפרשים שתלכו ותפגשו את עפרון ותדברו עמו על מכירת הקבר אבל שזה יראה כאילו פגשתם אותו באקראי ולא בכוונה בכדי שלא יעלה את המחיר, משמע שעפרון לא היה במקום.

ולמה עפרון לא הגיע מעצמו בתחילת הלוויה כשמדובר בשדהו? ומשמע שעפרון לא רצה להגיע ללוויה ואברהם היה צריך שילכו להיפגש עמו ולהביאו ללוויה ושימכור את שדהו?!

ולא מובן למה היה על אברהם כביכול להתחנן שיפגישו אותו עם עפרון, וכי זה כל כך מסובר? ובפרט שאנשי חת כל כך כיבדו את אברהם עד כדי כך שבאותו יום שנצרך אברהם לעפרון בגלל כבודו של אברהם מינו את עפרון לשופט עליהם?

באמצע קריאת התורה התפוצצתי מצחוק, וכי משפחת בתואל משפחה טובה היא?? הרי הם היו רוצחים וחומדי ממון, האבא וגם הבן ניסו לרצוח את אליעזר ולשדוד אותו, וניסו להרעיל אותו רק בסוף הוחלפה הצלחת ובתואל מת.

ועוד יותר מבהיל ביותר האדישות של המשפחה הזאת, איך הם המשיכו בסעודה עם אליעזר וחגגו אירוסים רבקה למרות שאבי המשפחה שוכב מת מרעל ועדיין לא נקבר?!

ועד כדי כך האדישות שלהם עצומה, שמה שביקשו שהנערה תמתין 12 חודש זה מדין 12 חודשים שנותנים לבתולה להתארגן לחתונה, ולא על 12 חודשי אבילות עם המשפחה?

אלא נראה, שאדרבא אם משפחה של רוצחים ורודפי בצע ואדישים עד להחריד, **עדיין מסוגלים לומר מה' יצא דבר** באמונה תמימה כל כך, זה מוכיח על שורשי המשפחה

ידועה שאלת המפורשים איך אליעזר נתן לרבקה זהב בכמויות גדולות לפני ששאל אותה אם היא ממשפחת אברהם אבינו? דבר שאכן שאל אותה רק בהמשך?

ושמנו לב בשיעור **תורה שמסרתי לכיתה ו' שובו ראש"צ** שאליעזר בסימן שנתן אמר שיבקש מעט מים ולעצמו, והנערה תגייד **שתה וגם גמליך אשקה**, ואילו במציאות רבקה בהתחלה אמרה **שתה** ומיד הזדרזה לתת לו לשתות עד שסיים, **ורק אחר כך היא אמרה גם גמליך אשקה**.

ומתוך שינוי זה התברר לאליעזר שהיא לא רק בעלת חסד עצום שמציעה לתת פי אלף ממה שביקש, כי הציעה לא רק להשקות אותו אלא גם הציעה להשקות את גמליו עד כי כילו לשתות, ולהשקות 10 גמלים זה כפי אלף משתיית אדם אחד, ובכל זאת הוא גילה שהיא הייתה זהירה בחיי אדם, כמו הסיפור של נחום איש גמזו **תענית כ'** שאמר לעני רעב שביקש ממנו אוכל, שימתין עד שיפרק את המטען מהחמור ובנתיים מת העני, ולכן נחום איש גמזו העניש את גופו באופן קשה ביותר, ואילו רבקה בת 3 הבינה בעצמה

400 שקל כסף עובר לסוחר אבל הסכום הוא אסטרונומי כ380 אלף דולר!!! זה היה הסכום ששילם אברהם לעפרון על מערת המכפלה, לפי החשבון משקל הכסף בערך ימינו כמובא **בפירוש המדרש רבה החדש**.

ופלא עצום איך יתכן שלאברהם אבינו היה זמין בכיס ומיידיית בזמן הלוויה והקבורה סכום עתק שכזה, שאפילו בימינו הסכום נשמע גבוה במיוחד לאדמת טרשים? וכי מה פתאום חשב אברהם שסכום עצום שכזה ידרוש ממנו עפרון על מערת המכפלה?? מה גם שלא יתכן שעפרון היה יכול לקבור שם את משפחתו כי מערת המכפלה לא נקברו שם רק 4 זוגות משך כל ההיסטוריה, ובקושי ראשו של עשו הצליח להיקבר שם.

אבל כשהתבוננתי בפרשה שמתי לב לעוד פלא, שהנה כל אנשי המקום באו ללוויה כפי שכתב **רש"י** **בד"ה לכל באי שער עירו** - שכולם ביטלו מלאכתן ובאו לגמול חסד לשרה, אבל לפי משמעות הפסוקים משמע שכאשר דיבר אברהם

וטהר לבנו - חיי שרה

כי זה הסכום שסגרה שרה עם עפרון, אבל היות ואברהם ראה שעפרון מתחמק ולא בא ללוויה לפגוש אותו, הבין אברהם שעפרון רוצה לנצל ולהעלות את המחיר כדברי הטור, ולכן ביקש עזרה מאנשי חת.

ואכן אנשי חת נקטו בפעולה חכמה ומוצלחת, וכדברי המדרש רבה נח' ז' שאותו היום עשו את עפרון שופט עליהם כי היה להם חוק שאסור לאיש חשוב וגדול לקנות שדה מאדם פשוט, וראיתי כתוב שאמרו לו אם אתה לא מוכר לאברהם אנחנו מורידים אותך מהכבוד ומהמעמד שזכית בו רק בגלל מה שאתה מוכר לאברהם, ולכן כששמע אברהם על תוכניתם הטובה איך לעזור לו מיד קד והשתחוה לה' על בשורה טובה.

ואכן כפי ששיערו אנשי חת, עפרון החליט שהכבוד חשוב יותר מתאוות הממון, ולכן וויתר על כוונתו להוסיף עוד על המחיר ממה שסיכם עם שרה, ולכן נסגרה העסקה על 400 שקל כסף כסכום שסגרה עמו שרה, ומוכן לשונו של אברהם שאמר "נתתי כסף השדה קח ממני", כי הסכום שסוכם עמך ושרה כבר מוכן ומזומן אצלי.

ולכן עפרון אמר 400 שקל ביני ובינך מה הוא, שאכן הכסף המדויק שנמצא כרגע אצלך בכיס, יעבור לכיסי כמסוכם ממזמן עם שרה.

הגמיאיני נא מעט מים מכדך

בנס - רש"י על פסוק מב' ד"ה "ואבוא היום", ואולי נכון שהם לא היו צמאים, אבל דווקא בגלל זה ימדד מידת החסד של הנערה האם תתחכם שהגמלים אינם צריכים לשתות כי היא תבין מתוך שנאמר לה מעט מים שאכן שהגיעו ממקום קרוב, או שמתוך מידת החסד העצום שלה היא לפחות ליתר ביטחון תציע להשקות גם את הגמלים.

ואכן נראה שהבינה שהם הגיעו ממקום קרוב ואולי לכן הוסיפה שתשקה את הגמלים עד שיכלו לשתות, ויל"ע.

והאיש משתאה לה מחריש לדעת ההצליח ה' דרכו אם לא - ממצמץ ומביט!!

סמך לגמרי על סימן קפיצת הדרך, אלא ביקש סימן נוסף של בקשת המים כמפורט, ואז אכן ראה שהיא בעלת חסד וחכמה מאוד כפי שפירטנו קודם בכמה מקומות בעלון בכמה בחינות.

ולכן אליעזר כבר רצה לרקוד בשמחה על שהצליח ה' דרכו, אבל כל עוד שלא שאל בבירור האם היא ממשפחת אברהם כנדרש בשליחות מושלמת ואחראית ביותר, לא רצה להשתחוות לה' או לרקוד משמחה לפני הזמן המושלם שבדק הכל כראוי, כמו שאומרים לא רוקדים לפני הזמן.

ואולי ושמה פחד שאם ירקוד משמחה אולי הנערה תברח ממנו שתחשוש שמא אדם מוזר הוא, לכן רקד עם עיניו בכך שפתחם וסגרו במהירות, שלפחות שהעיניים ירקדו.

ואולי בדרך אפשר, היות ואליעזר ראה נס גלוי מול עיניו איך תפילתו מתקבלת במהירות מיד עם סיום תפילתו, לכן פתח וסגר את עיניו פעמים רבות בכדי לראות את הנס כמה שיותר פעמים כביכול.

יהי רצון שזוכה כולנו לניסים גלויים, אבל עלינו לזכור שבתפילה אומרים תודה על ניסך ונפלאותיך שבכל עת ערב ובוקר וצהריים, ואנחנו לא משקרים אכן יש ניסים כל הזמן, רק שעלינו החובה להתבונן ולהבחין בניסי ה' ולא להעביר את החיים בלי התבוננות ובלי תודה לה' מתוך התפעלות, ואכן אני זקוק לניסים להדפסת ספרי וטהר לבנו, אבל הנס הגדול הוא החידושים שהקב"ה נותן לי ברחמי העצומים, וזה נס גדול יותר מכסף לספרים!! וא"כ בטוח אני בה' שיעשה לי נס להדפיס את הספרים בקרוב ממש אמן ואמן.

ולמה אברהם משתחוה לה' כדברי רש"י בגלל ששמע **בשורה טובה**, וכי עד כדי כך נחשב לבשורה טובה מה שאנשי חת מסכימים לעזור לו לפגוש את עפרון ולבקש ממנו שימכור את שדהו לאברהם?!

והתשובה מרתקת על פי מדרש תנחומא בפרשתנו שכתב שכל מזמור אשת חיל זה ההספד של אברהם על שרה, ומה שכתוב "זממה שדה ותיקחו" הכוונה למערת המכפלה, ששרה זממה לקנות את מערת המכפלה, ולא מובן למה כתוב זממה ומצד שני כתוב ותיקחוהו, האם רק זממה או גם קנתה? ומה הכוונה שלקחה את השדה הרי אברהם הוא זה שקנה את המערה?

ואולי כנראה שרה כבר פגשה את עפרון וסיכמה איתו על המחיר של 400 שקל כסף והכינה את הכסף, ואולי כבר עשתה קניין מכירה עם עפרון ולכן כתוב ותיקחוהו, אבל כנראה עפרון ברגע אחרון סירב לבצע את העסקה, כי ראה עד כמה יקר היא מסכימה לשלם לכן סירב אולי ככה המחיר רק יגדל.

ואגב סכום הכסף שהכינה לקניית השדה יתכן שזה היה כסף שקיבלה ע"מ שאין לבעלך רשות בו, ואולי פרעה ואבימלך נתנו לה פיצויים ומתנות כשהחזירוה לאברהם).

ולפי זה מובן שאברהם לקח את הסכום הענק של 400 שקל כסף - 384 אלף דולר לוויה לקניית שדה המכפלה,

יש מקום בסיפור אליעזר והשידוך של רבקה, שכתוב בקשה למעט מים ויש מקום שכתוב מים ולא כתוב מעט.

ואולי כי מעט מים משמע שהם לא צמאים, כי מעט מים מלמד שהם לא הגיעו מהמדבר מדרך רחוקה, ואם כן מובן אם הנערה לא תציע לתת מים לגמלים, וחבל שבגלל הבנה שכזאת יפסיד נערה בעלת חסד אבל חכמה ונבונה, ובאמת אליעזר והגמלים לא היו צמאים כי הייתה להם קפיצת הדרך, שבאותו יום יצאו מארץ ישראל ובאותו יום הגיעו

הסבר מעניין מצאתי במדרש רבה למילה משתאה לה, נו' (ו) ר"י מציפורין אמר "ממצמץ ומביט בה" ההצליח ה' דרכו, ובהמשך כתוב על הפסוק "ויאמר ברוך ה' אלקי אדוני אברהם אשר לא עזב חסדו", שממה שקפצה הדרך לפני הייתי יודע שבדרך נחני ה' בית אחי אדוני:

ופלא הדבר אם אליעזר רצה "להביט" שזה ראייה לעומק, מה אם כן פשר הדבר שמצמץ את עיניו שהכוונה פתח וסגר במהירות מספר פעמים, שזה דבר שמפריע לכאורה להבטה חדה וברורה? וגם מה הספק שלו ההצליח ה' דרכו אם לא הרי בסוף אמר אליעזר שעצם הדבר שהיה לו קפיצת הדרך זה סימן שה' הצליח דרכו שהגיע לבית קרובי אברהם.

ובפשטות כלול בהבנה זו גם מה שבדיוק הגיע בסוף קפיצת הדרך לראות את רבקה שהמים עולים לקראתה, זה גם הוכיח לו שהיא הכלה המיועדת.

וכאמור קודם, היות ומדובר בשידוך ליצחק אבינו ועשיית שליחות מושלמת מכל הבחינות והבדיקות, לכן אליעזר לא

וטהר לבנו - חיי שרה

ומגדנות נתן לאחיה ולאמה

ארץ ישראל היו מתוקים מאוד, ורק משחרב בית המקדש ניטל טעם מהפירות כמובא **בסוטה ט' יב'**, ואולי לזכר טעם הפירות המתוקים ביותר שהיו קודם החורבן שאיר הקב"ה את פירות גינוסר שיהיו מתוקים גם לאחר החורבן, ואכן רב יוחנן וריש לקיש ושאר האמוראים שמסופר עליהם שהתענגו מפירות גינוסר הם חיו לאחר החורבן.

ולפי זה אליעזר לקח פירות מארץ ישראל ולא דווקא מפירות גינוסר, והיות וכל פירות ארץ ישראל היו מיוחדים במתיקותם ואליעזר היה רגיל לאוכלם תמיד, זה לא השפיע עליו לאבד את שפיות דעתו, ורק האמוראים שאכלו פירות רגילים להם השפיע כשהיו אוכלים פירות גינוסר המתוקים ביותר.

אבל רבקה ומשפחתה שלא היו רגילים לפרות ארץ ישראל, להם אכן השפיע הפירות עד כדי אובדן השפיות, ולכן לא נתן לרבקה לאכול מהפירות הללו.

ולמרות שהיא קטנה והתקדשה מן התורה בקידושי אביה שקידשה, בכל זאת היה תועלת עצומה לנישואי רבקה עם יצחק בכך שהיא לא אכלה והייתה צלולה לעומת אחיה ואמה שאכלו ואבדו את צלילותם.

שהרי אליעזר הציע לקחת מיד את רבקה ליצחק, ומשפחתה טענו לאליעזר שלא כדאי מיד אלא רק אחרי 12 חודשים כדין כלה בתולה שנותנים לה 12 חודשים בבית הוריה להתארגן לחתונתה, ואכן אחיה ואמה היו אחראים עליה כי אביה בתואל מת בסעודה.

ואליעזר מבקש מהם אנא שלחוני עם הכלה מיד כי ה' הצליח את דרכי, ואז בהפתעה הם אומרים נשאל את פי הנערה, וכי מדוע הם מטילים את ההחלטה על הקטנה הרי קודם כשבתואל היה חי לא שאלו את דעתה כלל ואמרו **"הנה רבקה לפניך קח ולך ותהי אשה לבן אדוניך כאשר דבר ה'"**, מה פתאום עכשיו מתייחסים לדעתה? ובפרט שרבקה הייתה צדקת ובעלת חסד ובפשטות משפחתה ידעו שהיא תרצה להידיבק בצדיקים ולא להמשיך רגע בבית רשעים חומדי כסף עד כדי שפיקות דמים ששמו רעל בצלחת של אליעזר רק מלאך החליף את צלחותו ובתואל אכל מהרעל ומת.

אלא יתכן שאכילת הפירות המתוקים מארץ ישראל הקדושה אכן גרמה איבוד דעת למשפחתה של רבקה, ולכן הם הציעו שישאלו את רבקה הקטנה שתחליט אם רצונה ללכת מיד או להתעכב 12 חודש, אבל רבקה הייתה צלולה כי לא אכלה מהפירות ובדעה צלולה ענתה רצונה ללכת מיד ולהידיבק בקדושי עליון תכף ומיד.

התלכי עם האיש הזה ותאמר אלך

ואכן בשכר זה עם ישראל הצליחו להתגבר ולצאת ממצרים למרות פיתויי פרעה שטען לעם ישראל ראו כי רעה נגד פניכם אני רואה דם שישפך מעם ישראל לאחר שיצאו ממצרים, ולכן לטובתכם אל תצאו למדבר ותשארו במצרים לטובתכם, ואכן רוב עם ישראל לא רצו לצאת ומתו במכת חושך שזה היה לאחר שפרעה טען זאת לאחר מכת ברד.

ובכל זאת 600 אלף יהודים התגברו ולא התפתו לדברי פרעה שכביכול דואג לטובתם, ובכל זאת יצאו ממצרים, ואולי הם קיבלו את הכוח להתעלם מאזהרת פרעה לטובתם, בזכות רבקה שהתגברה על עצת משפחתה לטובתה והתנגדה לקבל דעתם ויצאה עם אליעזר לארץ ישראל.

ואכן בגלגל ה' גלגל שחרפת מצרים שראה פרעה שישפך דם מכל היהודים, אכן התקיים לטובה בברית מילה שעשו בגלגל מיד עם כניסתם לארץ ישראל, ובמקום רצח עם ישראל היה מצוה אצל כל עם ישראל – דם מילה, ואולי לכן נקט המדרש לשון **"גלגל ה'"**, כי היהודים שיצאו סמכו בה' שלא יהיה רעה נגד פניהם.

כתב רש"י שהביא עמו כמה מיני פרות מארץ ישראל, ומקשים הרי אסור להוציא פירות מארץ ישראל לחוץ לארץ כמבואר **בגמרא ב"ב דף צ"ז'** **וראיתי בספר ברוך מרדכי להרב פריינד זצ"ל** שהביא בשם **האמרי אמת** שאליעזר לקח רק לצורך אכילתו בדרך, והיות וקפצה לו הדרך לכן נשאר לו מיותר, ואת זה נתן למשפחתה של רבקה, וכן מצאתי בתורת משה של החתם סופר.

ובאמת מצאנו גם שיעקב שלח מארץ ישראל ליוסף במצרים מעט בוטנים ושקדים מפירות ארץ ישראל, ואולי שם זה היה מדין פיקוח נפש למצוא חן בעיני השליט שירחם על השבטים, כי עדיין יעקב לא ידע שהשליט הוא יוסף ורצה שהשליט יחזיר את כל השבטים חזרה לארץ ישראל ולא יעקב את שמעון ולוי או את בנימין, ובמצב של השתדלות למניעת פיקוח נפש יתכן שאין איסור, ורק אסור לצורך מסחר שלא יעלו מחירי הפירות בארץ ישראל.

אומנם ממשך הברוך מרדכי ומקשה מדוע חילק פירות רק לאחיה ולאמה ולא לכלה רבקה? והביא תירוץ **מספר שפתי חן**, שכנראה אליעזר הביא פירות המשובחים ביותר של ארץ ישראל שהם פירות גינוסר, וכדברי **הגמרא שריש** לקיש היה אוכל מהם עד שהיה משתכר מהם ודעתו הייתה נטרפת מהם וכן מובא **בגמרא ברכות מד'** שבחים מופלגים על פירות גינוסר.

והואיל והפירות ממכרים מרוב מתיקות עכ"ד שכרות ואובדן צלילות, לכן אסור לתת מהם כלה כי ע"פ **פרקי דר"א** -ש אליעזר היה שליח לקידושין, **ובשו"ע אבה"ע סא'** נפסק שחתן וכלה לא ישתו ויאכלו ביום הקידושין דברים המשכרים, כדי שהקידושין יהיו בדעה צלולה.

וקשה על תירוץ זה, שמה פתאום נחליט שאליעזר טרח להביא דווקא פירות מגינוסר? **וכמו** כן קשה שהרי רבקה הכלה הייתה קטנה שמתקדשת רק לדעת אביה, ואביה קיבל עליה קידושין, ואם כן מדוע לא נתן לרבקה שהייתה כלה קטנה שממילא דעתה לא נחוצה לקידושין? **וגם** קשה הרי קודם תירצנו שנשאר לאליעזר מהפירות כי קפצה לו הדרך, והרי אם אליעזר היה שליח לקידושין איך הוא עצמו אכל מהפירות המתוקים ביותר והמשכרים?

ובאמת רצוני לספר על סייעתא דשמיא מיוחדת, שבילל שבת זו ביקשו ממני ילדים בבית כנסת נפש החיים באשדוד שאדרוש לילדים בין קבלת שבת לתפילת ערבית, ואמרתי להם שזה הזמן שאני מכין בו את החידושים לעלון **"וטהר לבנו"**, אבל אם הקב"ה יתן לי חידוש הרגע, מיד ארד בשמחה למסור להם שיעור, ובי"ה מסרתי להם שיעור זה שהתחדש באותו רגע בכ"ד.

ואכן הקב"ה ברחמיו מיד נתן לי חידוש זה, גם את השאלות וגם את התשובות, שאכן קודם חורבן בית המקדש כל פירות

במדוש רבה ס' ב' כתוב שמשפחתה של רבקה ניסו לרמוז לה שלא תסכים ללכת עם אליעזר, אבל היא ענתה להם **"אלך"** על כורחכם שלא בטובתכם.

וראיתי בחוברת **עיון הפרשה** ששאלו מדוע ענתה להם רבקה בחוצפה ובמרירה, הרי הם היו נחמדים שלמרות שהיא קטנה הסכימו לשאול את דעתה, מדוע היא ענתה בגסות וחוצפה?

והביאו לתוספת פלא שכתוב בספר **תנא דבי אליהו כז'** שבשכר שרבקה ענתה למשפחתה **"אלך"**, לכן זכו עם ישראל לצאת ממצרים, ולשונו **"גלגל הקב"ה והוציא את בני ישראל ממצרים"**, ותמהו מה הקשר בין הדברים?

ונראה לתרץ שמשפחתה של רבקה ניסו לפתות אותה שלטובתה כדאי לה להמתין שנה כי מגיע לה על פי ההלכה להיות בבית הוריה שנה ולהתכונן כראוי לחתונתה, ורבקה ענתה **"אלך"** שאני יודעת מה טוב בשבילי, ואם אתם רוצים באמת את טובתי אז אל תפריעו לי ואל תכפו את דעתכם עלי, שהרי אתם טוענים שאתה רוצים רק את טובתי.